

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до випускної кваліфікаційної роботи

на тему: Фондорентабельність виробничого підприємства та обґрунтування пропозицій щодо її підвищення

Виконала студентка 4 курсу,
групи: ЗЕП-20
спеціальності 051 «Економіка»
Шварцман-Шварц
Вікторія Володимирівна
Керівник: Астаф'єва К. О.
Рецензент: Кутова Н.Г.

Кривий Ріг
2024 р.

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами
Ступінь вищої освіти бакалавр
Спеціальність 051Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Зав. кафедри ЕОУП,
доц. _____
« ____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на випускню кваліфікаційну роботу студенту
Шварцман-Шварц Вікторія Володимирівна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: Фондорентабельність виробничого підприємства та обґрунтування пропозицій щодо її підвищення

Керівник теми: Астаф'єва Катерина Олександрівна, к.е.н., доцент

Затверджені наказом по університету від «02» квітня 2024 №243 с

2. Строк подання студентом роботи: 31.05.2024

3. Вихідні дані до роботи: інформаційною базою для написання роботи є офіційна фінансова звітність підприємства ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» та внутрішня документації.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): робота присвячена аналізу сучасних підходам оцінювання фондорентабельності підприємства; обґрунтуванню пропозицій щодо підвищення ефективності її рівня на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

5. Перелік графічного матеріалу: алгоритм аналізу рівня фондорентабельності виробничого підприємства; алгоритм розрахунку показника фондорентабельності; таблиця та графіки, що відображають техніко-економічний та фінансовий стан ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». графіки та гістограми, що відображають рівень фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».

6. Консультанти розділів роботи:

Розділи	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	<u>Астаф'єва К. О.</u>		
Розділ 2	<u>Астаф'єва К. О.</u>		
Розділ 3	<u>Астаф'єва К. О.</u>		
Нормоконтроль	<u>Поліщук І. Г.</u>		

7. Дата видачі завдання : 14.04.2024

Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітки
1	Співбесіда зі студентом за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	14.04.2024	виконано
2	Збір матеріалів до випускної роботи	14.04.2024	виконано
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань випускної кваліфікаційної роботи	17.04.2024	виконано
4	Підготовка I розділу випускної кваліфікаційної роботи та подання його керівникові	24.04.2024	виконано
5	Підготовка II розділу випускної кваліфікаційної роботи та подання його керівникові	04.05.2024	виконано
6	Підготовка III розділу випускної кваліфікаційної роботи та подання його керівникові	24.05.2024	виконано
7	Перевірка роботи на наявність академічного плагіату	23.05.2024	успішно
8	Підготовка вступної частини	29.05.2024	виконано
9	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	31.05.2024	виконано
10	Отримання відгуку керівника та рецензії	04.06.2024	виконано
11	Попередній захист роботи	07.06.2024	виконано
12	Захист роботи в ЕК		

Здобувач _____ В.В. Шварцман-Шварц
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ К. О. Астаф'єва
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

на випускню кваліфікаційну роботу за темою «**Фондорентабельність виробничого підприємства та обґрунтування пропозицій щодо її підвищення**»

Випускна кваліфікаційна робота: 83 с., 17 табл., 25 рис., 23 формул, 30 джерел, 2 додатки.

Об'єкт дослідження: основні засоби та показник фондорентабельності

Мета роботи: розробка методичних та практичних рекомендацій для підвищення рівня фондорентабельності виробничого підприємства

Предмет дослідження:– теоретичні, методичні та практичні аспекти фондорентабельності виробничого підприємства

Методи дослідження: системний аналіз та узагальнення, статистичний, аналітичний, графічний та факторного аналізу.

У випускній кваліфікаційній роботі проведено аналіз сучасної літератури з питання ефективності використання основних засобів, окреслено складові основних засобів та методичні підходи до тлумачення показника фондорентабельності. Встановлено, що для оцінювання фондорентабельності доцільно запропонувати інтегральний показник, що передбачає розрахунок коефіцієнтів на базі прибутку підприємства та з використання фондовіддачі активної частини основних засобів. Інтегральний показник дозволить визначити узагальнений рівень показника фондорентабельності.

Розрахунку було виконано на прикладі ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр. Виявлено, що у 2020 р. інтегральний показник фондорентабельності становить 0,3221 част.од, у 2021 р. – 0,2737 част.од і у 2022 р. -0,3441. Для виявлення резервів підвищення інтегрального показника фондорентабельності проведено факторний та кореляційно-регресивний аналіз. Встановлено, що доцільно розробити пропозиції щодо підвищення коефіцієнту фондовіддачі активної частини основних засобів та рентабельності продукції. Перший показник запропоновано підвищити за рахунок додаткового інвестування у активну частину основних засобів. Рентабельність продукції запропоновано підвищити за рахунок зниження витрат на одну гривню товарної продукції. Собівартість продукції заплановано знизити за рахунок переглянути витрати на надання послуг компанії ТОВ «Секюріті Комплаєнс Сервісес». Виконано планування інтегрального коефіцієнту фондорентабельності на наступні три роки. У перший плановий рік маємо зростання до 0,3835 част.од, у наступні роки планове значення фондорентабельності скорочується.

В роботі при розрахунках використано програмний продукт Microsoft OfficeExcel.

ОСНОВНІ ЗАСОБИ, ФОНДОРЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ОПТИМІЗАЦІЇ,

ФОНДОВІДАЧА, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ФОНДОРЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	9
1.1. Теоретичні основи визначення фондорентабельності виробничого підприємства.....	9
1.2. Методичні підходи до визначення фондорентабельності виробничого підприємства.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ФОНДОРЕНТАБЕЛЬНОСТІ НА ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».....	29
2.1. Характеристика показників техніко-економічного стану ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.	29
2.2. Характеристика показника фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.	39
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ФОНДОРЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».....	50
3.1. Характеристика резервів зростання ефективності використання основних засобів та коефіцієнту фондорентабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» .	50
3.2. Розробка та обґрунтування пропозицій щодо шляхами підвищення показника фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».....	60
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	76
ДОДАТКИ.....	79
ДОДАТОК А.....	80

ВСТУП

У сьогоденні як в економічній теорії, так і в сучасній практиці використання основних засобів, застосовуються різні терміни до одних і тих самих понять, під різними термінами (відтворення, підтримка, відновлення, оновлення) часто групуються одні й ті самі класифікаційні групи, а в одному ряду класифікації зустрічаються поняття різного рівня. Тому нами далі зроблена спроба узагальнити існуючі теоретичні розробки, що дозволить усунути нечіткість граней між ними та їх тотожність.

Існуючі показники оцінки ефективності використання і оновлення основних засобів часом лише побічно характеризують ефективність використання основних засобів, а порою навіть невірно інформують про її зміни. Вченими робляться спроби розробити комплексний показник оцінки ефективності використання і оновлення основних засобів. При цьому не виключена можливість, що можуть виникнути заперечення з приводу того, що складний та динамічний процес, яким є процес використання та оновлення основних засобів неможливо оцінити, а тим більше направити його у потрібне русло за результатами оцінки одного показника. Спробуємо оцінити достоїнства та недоліки існуючих показників.

Питанням розвитку теорії та практики оцінювання основних засобів підприємства присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як О. Агрес [11], Н. Бабяк [14], Н. Верхоглядова [9], С. Ільїна [9], В. Караєв [4], О. Коваленко [13], Т. Мац [2], В. Сопко [4], Л. Сук, П. Сук [8], В. Шило [9] та ін.

Метою кваліфікаційної роботи виступає розробка методичних та практичних рекомендацій для підвищення показника фондорентабельності. Об'єкт дослідження: використання основні засоби підприємства.

Кваліфікаційна робота має на меті виконання завдань:

характеристика теоретичних основ визначення фондорентабельності виробничого підприємства;

розгляд методичних підходів до визначення фондорентабельності виробничого підприємства;

надання характеристики показникам техніко-економічного стану ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр;

надання характеристики показнику фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр;

надання характеристики резервам зростання ефективності використання основних засобів та коефіцієнту фондорентабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»;

розробка та обґрунтування пропозицій щодо шляхами підвищення показника фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».

Методи дослідження: системний аналіз та узагальнення, статистичний, аналітичний, графічний та факторного аналізу.

Оброблення даних здійснювалося з використанням сучасних комп'ютерних технологій. Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативні акти України, офіційні статистичні матеріали Державного комітету статистики, фінансова, статистична звітність, відкрита інформація щодо діяльності видобувних підприємств України

РОЗДІЛ 1.

ФОНДОРЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

1.1. Теоретичні основи визначення фондорентабельності виробничого підприємства

Розвиток ринкових відносин в Україні підвищує рівень відповідальності суб'єктів господарювання за результатами своєї діяльності, які значною мірою залежать від забезпечення основними засобами, їх технічного стану та ефективності використання. Діяльність підприємства нерозривно пов'язана з наявністю й використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства й отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну.

На сьогодні існує значна кількість показників ефективності використання основних засобів, методик оцінювання їх стану та моделей. Для розв'язання проблеми ефективного управління основними засобами пропонуємо модель управління ефективністю використання основних засобів.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Проблему ефективності використання основних засобів досліджували вчені, серед яких можна виділити таких як В.М. Бойко, П.Г. Вашків [1], А.Б. Борисов [2], І.А. Бланк [3], Ф.Ф. Бутинець [4], А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк [5] та інші.

Основні засоби (далі ОЗ) – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і

соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких становить більше одного року або одного оборотного періоду [6].

Отже, вітчизняні науковці найбільшу увагу приділяють таким критеріям ОЗ, як строк використання та знос разом з амортизацією. Їх можна поділити на тих, хто розглядає основні фонди як засоби праці та тих, хто визначає їх матеріальними активами підприємства. Деякі з науковців також згадують у своїх визначеннях про матеріальність, перенесення вартості на виготовлений продукт та незмінну речову форму, що, безумовно, є характерними для всіх ОЗ. Визначення «ОЗ» вітчизняних науковців та зарубіжних більшою мірою співпадають по своїй суті, проте мають різну форму подання. Так, вчені Варрен К. С., Рив Д. М. та Дукас Д. І. надають у своєму підручнику наступне визначення: «ОЗ – це довгострокові або відносно постійні активи, такі як обладнання, машини, будівлі та земля» [8].

Стівен Браг наголошує, що «ОЗ – це елемент, термін корисного використання якого охоплює декілька звітних періодів і вартість якого перевищує певний мінімальний ліміт (так званий ліміт капіталізації)» [8]. Вчений Пітерсон Р. Х. у своїй книзі «Бухгалтерський облік ОЗ» перераховує три основні характеристики активу:

– він включає в себе ймовірну майбутню вигоду, яка передбачає здатність, окремо або в поєднанні з іншими активами, об'єднувати безпосередньо чи опосередковано з майбутніми чистими грошовими потоками;

– конкретний суб'єкт господарювання може отримати користь і контролювати доступ інших до нього;

– угода або інша подія, що породжує право суб'єкта господарювання або контроль над ним, вже відбулося [8].

Наступним кроком перейдемо до визначення сутності основних засобів, яке економічної категорії. На рисунку 1.1 наведено тлумачення терміну «основні засоби», що наводяться різними науковцями.

№	Науковець	Визначення ОЗ
1.	Бутинець Ф.Ф.	«матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року» [1].
2.	Пиріжок С.Є.	«матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року» [2].
3.	Борисов А.Б.	«засоби праці виробничого та невиробничого призначення, характерною особливістю яких є участь в процесі виробництва тривалий час, у перебігу багатьох циклів, при збереженні основних властивостей і первинної форми, при цьому відбувається поступове зношування і їх вартість переноситься на продукцію, що виготовляється» [3].
4.	Ковальов Д.	«матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує рік» [4].
5.	Неміш Ю.В.	«вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг та іншої діяльності, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року, чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання» [5].
6.	Загородній А.Г.	«матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує рік» [6].
7.	Бойко В.М.	«сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на запово створений продукт частинами в міру їх зношення» [7].

Рисунок 1.1 - Визначення терміну «основні засоби» окремими науковцями

Отже, зарубіжні вчені перш за все в своїх працях вказують на матеріальність та строк використання основні засоби, як найголовніших характеристиках, тоді як деякі з них згадують і про вартісну межу, і про незмінну речову форму, а також отримання майбутніх вигід. Проте суттєва різниця між ними та вітчизняними науковцями в тому, що перші важливу увагу приділяють контрольованості основні засоби та моменту, коли цей контроль переходить до власника.

Критерії визнання ОЗ аналогічні критеріям визнання, які застосовуються для всіх активів, та доповнюються спеціальними, характерними лише для даного виду активів підприємства. Такі критерії наведені на рисунку 1.2.

Відповідно до діючої типової класифікації ОЗ «грукуються за їх функціональним призначенням, галузями, речовим натуральним характером і видами, за використанням і належністю. За функціональним призначенням розрізняють виробничі ОЗ, що безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або сприяють його здійсненню. За галузями народного господарства ОЗ розподіляються на: промисловість, будівництво, сільське господарство, транспорт, зв'язок тощо. У зв'язку з цим у бухгалтерському обліку ОЗ промислових підприємств розподіляються на промислово-виробничі, виробничі ОЗ інших галузей народного господарства і невиробничі» [1].

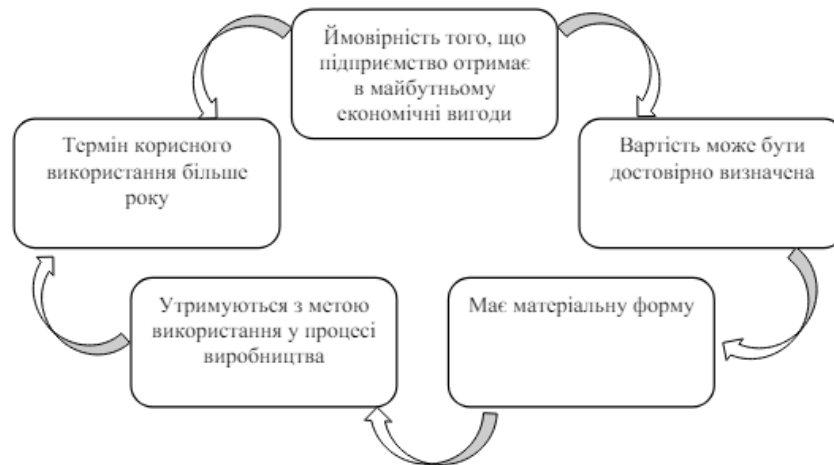

Рисунок 1.2. - Критерії визнання основних засобів

Визначення терміну «ОЗ» у нормативно-правових актах:

П(С)БО 7 («Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92»[9]) - «матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення інших функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року» [9];

Податковий кодекс України, «матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20 000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [10].

МСБО 16 («Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби», виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 1 січня 2012 року»[11]), «матеріальні об'єкти, що їх: – утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; – використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду» [11];

Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі»[12]. «матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві (діяльності) або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта бухгалтерського обліку в державному секторі або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року» [12].

До виробничих ОЗ належать: будови, споруди, передавальні пристрої, машини і устаткування, робочі машини і обладнання, вимірювальні й регулюючі прилади, лабораторне устаткування, обчислювальна техніка, інші машини і обладнання, транспортні засоби, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар, робочі і продуктивні тварини, багаторічні насадження, меліорація земель і водойми та інші ОЗ [4].

Невиробничі ОЗ безпосередньо не беруть участі у процесі виробництва. До невиробничих ОЗ належать: будови і споруди житлово-комунального та культурно-побутового призначення, транспортні засоби, обладнання, інструменти та інші ОЗ невиробничого призначення для обслуговування житлових, комунальних та культурно-побутових потреб населення.

За використанням ОЗ поділяються на діючі (всі ОЗ, що використовуються у господарстві), недіючі (ті, що використовуються у даний період часу у зв'язку з тимчасовою консервацією підприємств або окремих цехів), запасні (різне устаткування, що знаходиться в резерві і призначене для заміни об'єктів ОЗ). Істотне значення в обліку ОЗ має розподіл їх за ознакою належності на власні й орендовані [9].

Власні засоби можуть складатися із статутного (пайового, акціонерного) капіталу, допоміжного фінансування з відповідних джерел на розширення роботи підприємства, власних прибутків, коштів амортизаційного фонду, спеціальних засобів [9].

Залежно від характеру, стану ОЗ, часу оцінки розрізняють такі види вартості за П(С)БО 7: первісна вартість, переоцінена вартість, залишкова вартість, справедлива вартість, вартість, яка амортизується, та ліквідаційна вартість» [9].

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Переоцінена вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки. Як переоцінена вартість (вартість їх відтворення в сучасних умовах і цінах) може виступати експертна оцінка ОЗ, здійснена незалежними експертами. Залишкова вартість – різниця між первісною (переоціненою) вартістю та сумою зносу ОЗ [11].

Справедлива вартість – «ринкова вартість, визначена шляхом експертної оцінки, яку, як правило, визначають професійні оцінювачі. Під справедливою вартістю ОЗ розуміється вартість ОЗ, котру може бути отримано в операціях обміну між проінформованими, зацікавленими і незалежними сторонами.

Згідно з додатком до П(С)БО 19 (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163) справедлива оцінка ОЗ визначається таким чином» [11]:

- «земля і будівлі – ринкова вартість;
- машини і обладнання – ринкова вартість або переоцінена вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням зносу на дату оцінки;
- інші ОЗ – переоцінена вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки» [11].

Як ринкова вартість, можуть бути використані дані про біржову вартість, дані прайс-листів тощо. Таке твердження ґрунтується на принципі обачливості, згідно з яким методи оцінки, застосовувані в бухгалтерському обліку, мають запобігати завищенню оцінок активів [1].

Вартість, яка амортизується, – «первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості» [2].

Ліквідаційна вартість – «сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)» [1].

Балансова вартість – це «сума, за якою актив включається до Балансу після вирахування будь-якої суми нарахованого зносу (амортизації)» [1].

Відповідно до П(С)БО 7 у визначенні ОЗ присутнє поняття «використовуються для здійснення соціально-культурних функцій, що дозволяє говорити про те, що ОЗ не виробничого призначення належать до ОЗ для цілей фінансової звітності» [1].

Проте при організації бухгалтерського обліку підприємство спирається на класифікацію, представлену П(С)БО 7, яка покладена в основу поділу ОЗ у Плані рахунків бухгалтерського обліку. Ця класифікація наведена у таблиці 3. Інформація про ОЗ знаходить відображення в різних формах звітності.

Так у першому розділі Звіту про фінансовий стан «Необоротні активи» за статтею «ОЗ» (рядок 1010) відображається вартість власних і отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, що включені до складу ОЗ відповідно до П(С)БО 7, вартість ОЗ, отриманих у довірче управління, на праві господарського відання або праві оперативного управління, а також вартість інших необоротних матеріальних активів.

До підсумку Балансу ОЗ включаються за залишковою вартістю, яка визначається як різниця між первісною вартістю (відображається дебетове сальдо субрахунків 101-109 та рахунку 11) і сумою зносу (кредитове сальдо субрахунків 131 та 132) [7].

При організації обліку ОЗ керуються наступними законодавчими та нормативними документами:

– Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від № 996-XIV 16.07.1999 р.;

- Методичні рекомендації з бухгалтерському обліку ОЗ, затверджені наказом Міністерства фінансів України № 561 від 30.09.2003 р.; – Наказ Міністерства

статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» № 352 від 29.12.1995 р.;

– П(С)БО 7, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.02.2000 р.;

– МСБО 16 «Основні засоби» від 01.01.2012 р.;

– П(С)БО 14, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 181 від 28.07.2000 р.;

– План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій № 291 від 30.11.1999 р.;

– Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р.

У системі оцінки показників ефективності, ефективність використання основних засобів займає первинне місце.

Підвищення економічних вигід від використання існуючих на підприємстві чи від введення нових об'єктів основних засобів, являючись метою оновлення, потребує використання для його оцінки показників економічної ефективності. Де під економічною ефективністю розуміється результативність економічної діяльності реалізації економічних програм та заходів, що характеризується відношенням отриманого економічного ефекту (результату) до витрат ресурсів, які зумовили отримання цього результату [7].

Оцінка ефективності оновлення основних засобів є невідривною від оцінки ефективності їх використання, так як, відносно основних засобів, ефективність характеризує результативність витрат на основні фонди: у випадку використання – оцінюються існуючі, тобто ті, які вже введені до експлуатації, налагоджені та використовуються протягом як мінімум одного звітного періоду, у випадку оновлення – оцінюється результативність і за прогностичними даними, і за даними, які отримали в результаті вже здійсненого оновлення.

В практиці економічного аналізу на підприємствах довгий час використовували систему вимірників економічної ефективності використання основних засобів, яка включала в себе показники: фондівдачу; фондомісткість; фондорентабельність тощо.

Систематизація існуючих підходів та власні аналітичні дослідження сутності термінів: підтримка, відновлення, оновлення, дозволили виділити їх у форми процесу відтворення основних засобів, що дозволило усунути нечіткість граней між ними та в деяких трактуваннях їх тотожність. Аналіз і теоретичне узагальнення існуючих науково-методичних підходів до визначення сутності процесів, які здійснюються відносно основних засобів, виявив взаємозв'язок цих процесів з економічними вигодами від використання основних засобів, що дозволило систематизувати і уточнити понятійний апарат. У результаті аналізу, узагальнення та систематизації існуючих підходів запропоновано “оновлення основних засобів” розглядати як процес, основна мета якого підвищення майбутніх економічних вигід від використання основних засобів, і який здійснюється у напрямку технічного переозброєння, розширення, нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту з елементами модернізації; “відновлення основних засобів” – як процес, основна мета якого одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигід від використання основних засобів, який включає всі види ремонтів. Це дозволило усунути нечіткість граней між цими поняттями і їх тотожність та необхідності використовувати ці поняття лише до виробничих основних засобів чи до їх активної частини.

На основі аналізу, який засновувався на критичній оцінці існуючих показників економічної ефективності функціонування основних засобів, з метою усунення можливості прийняття помилкових управлінських рішень при великій кількості існуючих показників та суб'єктивізму в аналізі, науково обґрунтовано використання єдиного і всеосяжного показника ефективності використання та оновлення основних засобів при вдосконаленні методики його розрахунку: для оцінки економічної ефективності використання оновлених основних засобів необхідно використовувати показник рентабельності основних засобів, а для

оцінки проектного чи фактичного ефекту від оновлення основних засобів – абсолютної економічної ефективності оновлення основних засобів. Удосконаленню рекомендацій та методик розрахунку визначених коефіцієнтів оновлення основних засобів підприємств і потрібно присвятити наступний параграф кваліфікаційної роботи

1.2. Методичні підходи до визначення фондорентабельності виробничого підприємства

Фондорентабельність - це ефективність використання власних або залучених коштів підприємства для генерації прибутку. Цей показник вимірює, який прибуток отримує підприємство від кожного одиниці капіталу, вкладеного в виробництво або інші операції. Фондорентабельність є ключовим аспектом фінансового здоров'я підприємства і дозволяє оцінити його здатність до ефективного використання ресурсів для забезпечення прибутковості. Чим вище рівень фондорентабельності, тим ефективніше підприємство використовує свій капітал для забезпечення прибутку.

Існує кілька методичних підходів до визначення фондорентабельності виробничого підприємства. Ось декілька з них:

метод відношення прибутку до власного капіталу, цей підхід полягає в обчисленні відношення прибутку підприємства до його власного капіталу. Вище значення цього відношення свідчить про вищу фондорентабельність, оскільки це означає, що підприємство генерує більший прибуток на кожен одиницю свого власного капіталу;

метод відношення прибутку до загальних активів, цей підхід вимірює ефективність використання усіх активів підприємства для генерації прибутку. Він використовує формулу, що включає в себе прибуток і загальні активи підприємства;

метод відношення прибутку до виторгу від реалізації, цей метод порівнює прибуток підприємства з його виторгом від реалізації продукції або послуг. Він дозволяє оцінити, який відсоток від виторгу становить прибуток, тобто який обсяг продажів призводить до прибуткової діяльності;

метод відношення прибутку до обсягу виробництва, цей метод оцінює ефективність використання виробничих ресурсів для досягнення прибутку. Він порівнює прибуток підприємства з його загальним обсягом виробництва або послуг.

З метою аналізу фондорентабельності пропонуємо скористатися алгоритмом, що наведений на рисунку 1.3

Рисунок 1.3 - Алгоритм аналізу показника фондорентабельності виробничого підприємства

Першим етапом аналізу показника фондорентабельності є збір необхідних даних. Зібрати фінансову звітність підприємства, яка включає звіт про прибутки та збитки, баланс та інші відомості про фінансовий стан підприємства. При аналізі фондорентабельності доцільно розподілити джерела інформації на від категорії:

звітність, яка надає можливість проаналізувати основні засоби підприємства та звітність, що відображає інформацію про прибутковості діяльності підприємства.

Основні засоби є ключовими матеріальними активами, які утримуються підприємством для різних цілей. Вони можуть використовуватися у виробництві товарів або наданні послуг, здачі в оренду, а також для адміністративних потреб. Характеризуються тим, що призначені для експлуатації протягом тривалого часу, як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері. Основні засоби також включають капітальні вкладення у різноманітні об'єкти, які є складовою частиною виробничого або невиробничого процесу. Вони є важливим ресурсом для забезпечення функціонування підприємства та досягнення його стратегічних цілей [25].

При аналізі майнового стану підприємства важливо враховувати особливості структури та функціонального призначення різних елементів майна. Показники майнового стану підприємства відображають стан і структуру його активів у поєднанні з джерелами їх фінансування (пасивами). Ці показники умовно можна розділити на дві групи: ті, які характеризують стан основних засобів, та ті, які відображають стан оборотних коштів.

Характеристика основних засобів, що дозволяє оцінити їх якість виражена показниками:

- частка активної частини основних засобів (формула 1.1)

$$\Delta OZ_a = \frac{OZ_a}{OZ_{\text{сер}}} \quad (1.1)$$

де ΔOZ_a – активна частина основних засобів, част.од

OZ_a – вартість активної частини основних засобів, тис. грн

$OZ_{\text{сер}}$ – середньорічна вартість основних засобів, тис. грн

- коефіцієнта зносу;

$$КНЗ_{OZ} = \frac{СК}{C_{OZ}} \quad (1.2)$$

де $КНЗ_{оз}$ – коефіцієнт зносу основних засобів, част.од

$СК$ - нарахована сума зносу, тис. грн

$С_{оз}$ – початкова вартість основних засобів, що відображена у балансі на початок року, тис. грн

- коефіцієнта придатності, (формула 1.3);

$$K_{\text{прид}} = 1 - КНЗ_{оз} \quad (1.3)$$

де $КНЗ_{оз}$ – коефіцієнт придатності основних засобів, част.од

- коефіцієнта оновлення, (формула 1.4):

$$K_{\text{он}} = \frac{ОЗ_{\text{вв}}}{ОЗ_{\text{кр}}} \quad (1.4)$$

де $К_{он}$ – коефіцієнт оновлення основних засобів, част.од

$ОЗ_{\text{вв}}$ – вартість введених основних засобів, тис. грн.

$ОЗ_{\text{кр}}$ - вартість основних засобів на кінець року, тис. грн.

- коефіцієнта вибуття, (формула 1.5):

$$K_{\text{виб}} = \frac{ОЗ_{\text{виб}}}{ОЗ_{\text{пр}}} \quad (1.5)$$

де $К_{\text{виб}}$ – коефіцієнт вибуття основних засобів, част.од

$ОЗ_{\text{виб}}$ – вартість основних засобів, що вибули, тис. грн

$ОЗ_{\text{пр}}$ – вартість основних засобів на початок року, тис. грн.

- індексом постійного активу, (формула 1.6). Індекс постійного активу є показником, який визначає відносну частку основних засобів та необоротних активів у джерелах власних коштів підприємства.

$$\text{КПА} = \frac{\text{ОЗНА}}{\text{ВК}} \quad (1.6)$$

де КПА - індексом постійного активу, част. од.

ОЗНА – вартість основних засобів та нематеріальні активів, тис грн

ВК – власний капітал підприємства, тис. грн

- коефіцієнт реальної вартості майна (формула 1.7). Коефіцієнт реальної вартості майна є значущим показником для оцінки майнового стану підприємства. Він вказує на частку вартості майна, яку складають засоби виробництва. Цей показник дозволяє зрозуміти, яка частина майна спрямована на виробництво товарів чи послуг, що відображає стратегічне використання ресурсів підприємства.

$$\text{КВМ} = \frac{\text{ОЗ}_{\text{зал}} + \text{ВЗ} + \text{НВ} + \text{М}_{\text{шм}}}{\text{А}} \quad (1.7)$$

де КВМ – коефіцієнт реальної вартості майна підприємства, част. од.

ОЗ_{зал} – залишкова вартість основних засобів, тис. грн

ВЗ – вартість виробничих запасів, тис. грн.

НВ – незавершене виробництво, тис. грн

М_{шм} - вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, тис. грн

А – вартість активів підприємства, тис. грн

Наступним кроком виконаємо аналіз показників ефективності використання основних засобів. Тут одним із найголовніших коефіцієнтів є фондвіддача. Остання визначається за формулою 1.8.

$$\Phi = \frac{\text{В}_\text{п}}{\text{ОЗ}_{\text{сеп}}} \quad (1.8)$$

де Φ – показник фондвіддачі, грн на грн

В_п – вартість виробленої продукції, тис. грн

У контексті розрахунку показника фондвіддачі раціонально визначати фондомісткість (формула 1.9) та фондоозброєність підприємства (1.10).

$$\Phi_M = \frac{1}{\Phi} \quad (1.9)$$

де Φ_M – показник фондомісткості підприємства, грн на грн

$$\Phi_{O3} = \frac{O3_{\text{сер}}}{Ч} \quad (1.10)$$

де Φ_{O3} – коефіцієнт фондоозброєності підприємства, тис грн на особу

$Ч$ – чисельність працівників підприємства, осіб

Наступним кроком розглянемо показник фондорентабельності основних засобів, що визначаються на основі наступних показників прибутковості підприємства:

ЕВІТДА – сума прибутку підприємства до вирахування витрат за відсотками по кредити, сплати податків та вирахування амортизаційних відрахувань;

ЕВІТ - прибуток до вирахування витрат за відсотками та сплати податків;

ЕВТ – сума чистого фінансового результату до оподаткування;

ЧФР – сума чистого фінансового результату після сплати податків,

Таким чином можна визначити середньозважений коефіцієнт фондорентабельності основних засобів середній по всім видам прибутку підприємства. При визначенні останнього було запропоновано скористатися коефіцієнтами вагомості видів прибутку підприємства. Для цього пропонуємо скористатися формулою 1.9

$$P_{O3 \text{ сер}} = \frac{EВІТДА}{O3_{\text{сер}}} \times 0,25 + \frac{EВІТ}{O3_{\text{сер}}} \times 0,25 + \frac{EВТ}{O3_{\text{сер}}} \times 0,25 + \frac{ЧФР}{O3_{\text{сер}}} \times 0,25 \quad (1.9)$$

де $P_{O3 \text{ сер}}$ – середньозважений коефіцієнт фондорентабельності основних засобів, час.од

Також показник фондорентабельності можна визначити виходячи з активної частини основних засобів підприємства. Для цього пропонуємо використовувати алгоритм, що наведений на рисунку 1.4.

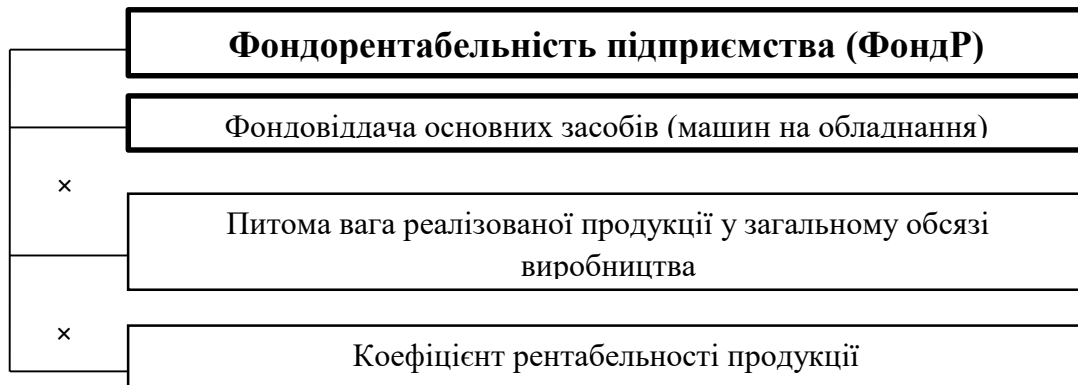

Рисунок 1.4 – Алгоритм розрахунку показника фондорентабельності

Отже маємо коефіцієнти добуток яких визначає фондорентабельність підприємства. Мова йде про показник фондовіддачі активної частини основних засобів (формула 1.10), питомої ваги реалізованої продукції у загальному обсязі виробництва (формула 1.11) та коефіцієнт рентабельності продукції (формула 1.12).

$$\text{Факт} = \frac{B_{\text{п}}}{OZ_{\text{акт}}} \quad (1.10)$$

де Факт - фондovіддача активної частини основних засобів, грн на грн
 $OZ_{\text{акт}}$ – середньорічна первісна вартість активної частини основних засобів,
 тис. грн

$$\Delta\text{Факт} = \frac{B_{\text{п}}}{OZ_{\text{акт}}} \quad (1.11)$$

де $\Phi_{\text{фак}}$ - питомої ваги реалізованої продукції у загальному обсязі виробництва, част.од

$OZ_{\text{акт}}$ – вартість активної частини основних засобів, тис.грн

$$P_{\text{реал}} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{ЧД}} \quad (1.12)$$

де $P_{\text{реал}}$ – коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції, част.од

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.

Наступним етапом аналізу є виявлення причин низької або недостатньої фондорентабельності. Необхідно ідентифікувати фактори, які впливають на фондорентабельність підприємства, такі як високі витрати, низька ефективність виробництва або конкуренція на ринку.

Для цього доцільно використати інструменти факторного аналізу. При аналізі фондорентабельності важливим є використання факторного аналізу, який дозволяє зрозуміти вплив різних факторів на оборотність активів та виявити, як оборотність активів впливає на обсяг виробництва. На рівень оборотності активів впливають фактори, пов'язані зі зміною структури засобів, обсягом виробництва продукції в гривнях та вартістю активної частини засобів. Збільшення частки активної частини засобів у їх загальній вартості стимулює зростання оборотності активів.

Факторний аналіз допомагає вивчити та виміряти вплив окремих факторів на оборотність активів, виявити вплив оборотності активів на обсяг виробництва. Він є важливим інструментом оцінки ефективності використання засобів і розуміння динаміки прибутковості в контексті бізнесу.

Після визначення факторів, що впливають на фондорентабельність доцільно звернутися до розробки стратегії покращення ефективності використання основних засобів. Необхідно розробити стратегії та заходи для підвищення фондорентабельності, включаючи оптимізацію витрат, вдосконалення процесів виробництва та маркетингові ініціативи.

Розробка стратегії підвищення ефективності використання основних засобів, зокрема показника фондівдачі, передбачає кілька ключових аспектів. По-перше, необхідно зрозуміти роль основних засобів у діяльності підприємства та проаналізувати резерви і напрями підвищення рівня їх ефективного використання.

Це має вирішальне значення для підвищення ефективності виробництва. Ефективність використання основних засобів залежить від декількох факторів, серед яких цільове використання амортизаційних відрахувань, що генеруються виробничою діяльністю, технічний стан активів, ефективність використання активної частини засобів

По-друге, розробка стратегії підвищення ефективності використання основних засобів повинна базуватися на аналізі економічної ефективності їх використання. Це передбачає формування та аналіз теоретико-методологічних засад їх функціонування. Стратегія повинна бути спрямована на підвищення ефективності виробництва та ефективне використання основних засобів, що є вирішальним фактором фінансової стійкості підприємства

По-третє, стратегія повинна бути спрямована на виявлення та використання резервів основних засобів. Цього можна досягти шляхом реалізації стратегічного підходу до управління основними засобами, який передбачає аналіз діяльності підприємства, визначення ролі основних засобів у його діяльності та розробку стратегії підвищення ефективності їх відтворення та використання

Останнім етапом аналізу фондорентабельності є впровадження та моніторинг стратегії управління ефективністю використання основних засобів.

Впровадити запропоновані стратегії та контролювати їхню ефективність в часі, постійно відстежуючи фондорентабельність та вносячи корективи, якщо це потрібно. Це передбачає кілька ключових аспектів:

Аналіз продуктивності, інвестори повинні аналізувати щомісячні результати діяльності фонду порівняно з відносним еталоном, щоб знайти підказки, які дають додаткове розуміння очікуваних результатів діяльності конкретного фонду. Такий аналіз може допомогти інвесторам виявити аномалії в роботі фонду, наприклад, нездатність керуючого сформулювати стратегію або процес, що може викликати сумніви щодо того, чи зможе керуючий повторити досягнуті результати в майбутньому.

Аналіз захоплення висхідних та низхідних ринків, цей аналіз виявляє чутливість фонду до ринкових рухів як на висхідних, так і на низхідних ринках. За

інших рівних умов, фонд з вищим коефіцієнтом захоплення висхідного ринку та нижчим коефіцієнтом захоплення низхідного ринку буде більш привабливим, ніж інші фонди. Цей аналіз може допомогти інвесторам визначити стабільність результатів діяльності фонду в хороші та погані часи, а також дати уявлення про здатність фонду перевершити свій еталонний показник.

Аналіз стилю, цей аналіз може виявити, чи є показники доходності керуючого взаємним фондом свідченням певного інвестиційного стилю, або ж доходність фонду більше схожа на інвестиції в інші класи активів чи в компанії з іншими ринковими характеристиками. Цей аналіз може допомогти інвесторам визначити, як конкретний фонд згенерував свій дохід і як його слід розподілити в диверсифікованому портфелі.

Реалізація стратегії, після завершення аналізу інвестори повинні реалізувати стратегію управління ефективністю використання основних засобів. Це може передбачати внесення змін до інвестиційної стратегії фонду, коригування портфеля фонду або інші зміни, спрямовані на покращення результатів діяльності фонду.

Моніторинг стратегії, після впровадження стратегії інвестори повинні стежити за результатами діяльності фонду, щоб переконатися, що стратегія є ефективною. Це може включати в себе відстеження результатів діяльності фонду порівняно з його еталонним показником, аналіз коефіцієнтів захоплення фонду на вищому та нижчому ринках, а також проведення інших аналізів для оцінки результатів діяльності фонду.

Отже протягом параграфу запропоновано алгоритм аналізу фондорентабельності підприємства. Останній передбачає декілька етапів, що зображені на рисунку 1.3. Окреслено формули, що дозволяються проаналізувати ефективність використання основних засобів, а саме фондвіддичу та рентабельність основних засобів. Наведено формулу для визначення коефіцієнту фондорентабельності виходячи з активної частини основних засобів та обсягу реалізації продукції. Таким чином загальна фондорентабельність може визначатися за допомогою інтегрального показника:

$$\Phi P = P_{\text{оз сер}} \times 0,5 + \text{Фонд}P \times 0,5 \quad (1.13)$$

де ΦP - інтегральний показник фондорентабельності підприємства, част.од
 $\text{Фонд}P$ – фондорентабельність визначена за алгоритмом, що наведений на
рисунку 1.4.

Чим більше розраховане значення інтегрального показника
фондорентабельності, тим ефективніше підприємства використовує свої основні
засоби.

У наступному параграфі пропонуємо розглянути запропоновану методику на
прикладі ПАТ «Концерн Хілбпром».

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ФОНДОРЕНТАБЕЛЬНОСТІ НА ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

2.1. Характеристика показників техніко-економічного стану ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» - це провідне підприємство на українському ринку хлібопродуктів, яке щодня виробляє до 160 тонн різноманітної продукції. Від традиційного хліба до вишуканої випічки та кондитерських виробів, компанія демонструє свою майстерність у створенні смачних та якісних продуктів. Протягом 18 років своєї діяльності, ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» зарекомендував себе як надійний та добросовісний виробник, партнер та передовий учасник галузі. Компанія складається з п'яти заводів, розташованих у Львівській та Вінницькій областях, що дозволяє їй забезпечувати стабільні поставки та високу якість продукції.

Компанія залишається одним із найбільших інвесторів та роботодавців у регіонах, де вони працюють. Це свідчить про їхню соціальну відповідальність та прагнення до сталого розвитку, що робить ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» надійним партнером для споживачів та громад. Поєднуючи традиції та інновації, ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» пропонує своїм клієнтам широкий асортимент смачної та якісної продукції, яка задовольняє найвибагливіші смаки. Завдяки своєму досвіду, надійності та соціальній відповідальності, компанія залишається одним із лідерів на ринку хлібопродуктів в Україні.

ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» демонструє свою відданість якості та інноваціям у всіх аспектах своєї діяльності. Співпраця з провідними торговими мережами країни та дотримання міжнародних стандартів якості продукції є ключовими факторами, що мотивують компанію до впровадження новаторських рішень у виробничі процеси.

До структури ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» входять наступні заводи: Цех кондитерських виробів, Львівський хлібо завод №1, Львівський хлібо завод №5, Явірмлин та Вінницяхліб (рисунок 2.1).

Рисунок 2.1 – Структура ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

«Цех кондитерських виробів» (ВП «ЦКВ») є провідним виробником хлібних напівфабрикатів та продукції високого ступеню готовності в Україні. Сучасне обладнання дозволяє ВП «ЦКВ» виготовляти широкий асортимент продукції. Підприємство пропонує 25 різновидів листково-дріжджових напівфабрикатів з натуральними солодкими та пікантними начинками, а також європейську преміум-продукцію, таку як багети, чабатти та круасани. Загалом, асортимент налічує 42 найменування, які реалізуються під торговими марками «Grill Bakery» та «Panerini». Середньодобова потужність виробничого підрозділу становить 12 тонн або 360 тисяч хлібців на добу, що дозволяє задовольняти потреби широкого кола клієнтів, включаючи сегмент HoReCa та мережі супермаркетів.

ВП «Львівський хлібо завод № 1» ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» є одним із провідних виробників хлібобулочної продукції в Україні. Сьогодні на ВП «Львівський хлібо завод № 1» працює понад 700 осіб, а його виробничі потужності складають 130 тонн хлібобулочних виробів на добу. Асортимент підрозділу

включає 19 найменувань хлібобулочних виробів та 11 сортів хліба, а також унікальний «живий» сухий хлібний квас і панірувальні сухарі. Особливою популярністю у споживачів традиційно користуються житні сорти хліба, такі як «Карпатський» і «Гетьманський».

Отже нами було окреслено структуру аналізованого підприємства, наступним кроком виконає аналіз показників техніко-економічного стану ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». У таблиці 2.1 наведено показники техніко-економічного стану без урахування коефіцієнтів що вказують на ефективність використання основних засобів. Адже питання фондорентабельності, як показника ефективності використання основних засобів буде розглядатися у наступному параграфі.

Пропонуємо почати характеристику показників із обсягу чистого доходу від реалізації продукції. Останній протягом аналізованого періоду зростає з 1269772 тис. грн до 170206 тис. грн. протягом 2020-2022 рр. Структура чистого доходу від реалізації продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» представлена доходом від реалізації хліба та інших хлібобулочних виробів, іншими товарами та послугами (рис. 2.2).

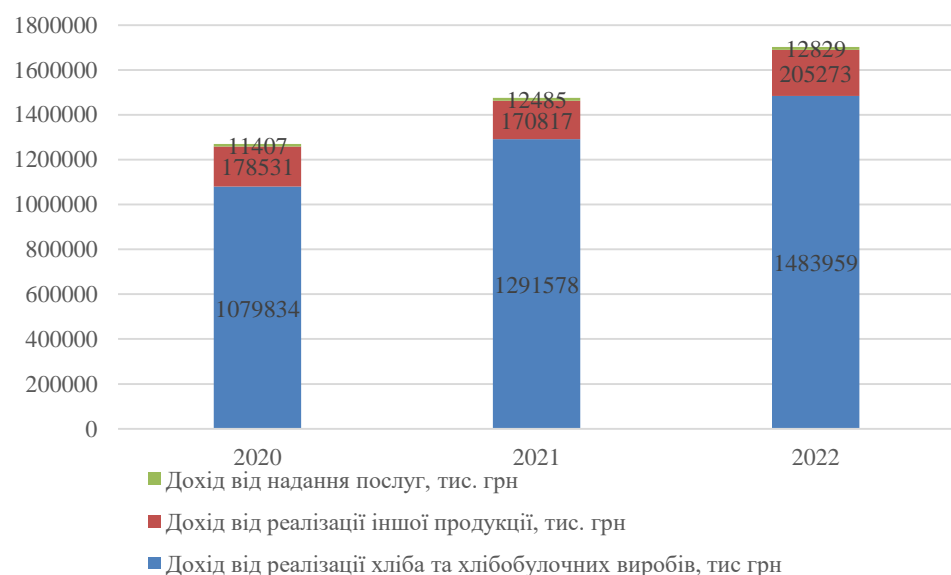

Рисунок 2.2 - Структура чистого доходу від реалізації продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Таблиця 2.1- Аналіз техніко-економічних показників ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Відхилення					
				Абсолютне (+/-)			Відносне(%)		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020	2021/2020	2022/2021	2022/2020
Чистий дохід від реалізованої продукції, тис. грн.	1269772	1474880	1702061	205108,00	227181,00	432289,00	16,15	15,40	34,04
Валовий прибуток, тис грн..	466378	463540	575987	-2838,00	112447,00	109609,00	-0,61	24,26	23,50
Собівартість реалізації продукції, тис. грн.	803394	1011340	1126074	207946,00	114734,00	322680,00	25,88	11,34	40,16
Рентабельність продукції, тис. грн.	58,05	45,83	51,15	-12,22	5,32	-6,90	x	x	x
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	2845	2712	2792	-133,00	80,00	-53,00	-4,67	2,95	-1,86
Продуктивність праці, тис. грн на особу	446,32	543,83	609,62	97,52	65,79	163,30	21,85	12,10	36,59
Середньорічна вартість активів, тис. грн	750638	850385	919991	99747,00	69606,00	169353,00	13,29	8,19	22,56
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	230562	273401	339149	42839,00	65748,00	108587,00	18,58	24,05	47,10
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	284294	301352	322449	17058,00	21097,00	38155,00	6,00	7,00	13,42
Фонд оплати праці, тис грн.	311 902,00	323020	356229	11118,00	33209,00	44327,00	3,56	10,28	14,21
Середньомісячна зарплата, тис. грн. на міс.	9,14	9,93	10,63	0,79	0,71	1,50	8,64	7,12	16,38
Чистий прибуток, тис .грн	43932	17058	21097	-26874,00	4039,00	-22835,00	-61,17	23,68	-51,98
Витрати на одиницю товарної продукції, грн. на грн	0,63	0,69	0,66	0,05	-0,02	0,03	8,38	-3,52	4,57
Рентабельність активів, %	5,85	2,01	2,29	-3,85	0,29	-3,56	x	x	x
Рентабельність власного капіталу, %	15,45	5,66	6,54	-9,79	0,88	-8,91	x	x	x
Рентабельність оборотних активів, %	19,05	6,24	6,22	-12,82	-0,02	-12,83	x	x	x

Отже як свідчить інформація, що наведена на рисунку 2.2 більша частина доходу ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр. сформовано за рахунок виробництва та продажу хліба та хлібобулочних виробів.

Наступним кроком виконаємо аналіз собівартості реалізованої продукції (табл. 2.2). У 2020 р. аналізоване підприємство сформувало собівартість у обсязі 803394 тис. грн. При чому витрат на гривню товарної продукції становить 0,63 грн на грн. Наступний рік показав зростання собівартість на 16,15% і її обсяг досягає 1011340 тис. грн. Окреслене призвело до зростання обсягу витрат на 1 грн товарної продукції до 0,69 грн на грн., тобто зростання становить 8,38%. За умови зростання собівартості продукції на 25,88%, зростання витрат на 1 грн товарної продукції вказує на приріст вартості виробництва за умови зростання обсягу реалізації.

У наступному 2022 р. маємо зростання собівартості реалізованої продукції на 11,34% відносно 2021 р. та на 23,5% відносно 2020 р. Разом з тим витрати на 1 грн товарної продукції у 2022 р. знижується на 3,52% відносно 2021 р. і зростає відносно 2020 р. на 4,57%. Для більш глибокого розуміння пропонуємо дослідити структуру собівартості реалізованої продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».

Таблиця 2.2 – Складові собівартості реалізованої продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Матеріальні витрати, тис. грн	450109	576991	602394	126882	25403,00	152285,00
Заробітна плата та пов'язані витрати, тис. грн.	179267	196732	205874	17465	9142,00	26607,00
Собівартість іншої продукції, тис. грн.	103025	107652	133298	4627	25646,00	30273,00
Комунальні послуги, тис. грн	36972	91407	140239	54435	48832,00	103267,00
Амортизація, тис. грн	19510	20419	22456	909	2037,00	2946,00
Інше, тис. грн.	14511	18139	21813	3628	3674,00	7302,00
Разом	803394	1011340	1126074	207946	114734,00	322680,00

У таблиці 2.2 наведено розкрити структуру собівартості реалізованої продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр. Встановлено, що у 2020 р. та 2021 р. більша частина собівартості складається з матеріальних витрат (у 2020

р. – 56% та у 2021 р. – 57%). Протягом аналізованого періоду маємо зростання матеріальних витрат з 450109 тис. грн до 602394 тис. грн. Разом з тим питома вага матеріальних витрат у 2022 р. знижується до 53,4%.

Аналізуючи показник витрат на оплату праці маємо зростання останніх з 179267 тис. грн у 2020 р. до 205874 тис. грн у 2022 р. Таким чином загальний приріст витрат на оплату праці становить 14,84%. Разом з тим маємо зниження питомої ваги витрат на оплату праці кожного аналізованого року на 1,5%. Таким чином можна сказати, що ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» все більше і більше автоматизує процеси виробництва продукції.

Значного зростання дістала складова собівартості реалізованої продукції, що пов'язана з комунальними послугами. Ще на кінець 2020 р. остання становила 36972 тис. грн (або 5% собівартості) і на кінець 2022 р. маємо приріст до 140239 тис. грн (або 12,45% собівартості). Таким чином можна констатувати зростання собівартості продукції не за рахунок зростання обсягу виробництва продукції, а за умови здороження вартості комунальних платежів (рисунок 2.3).

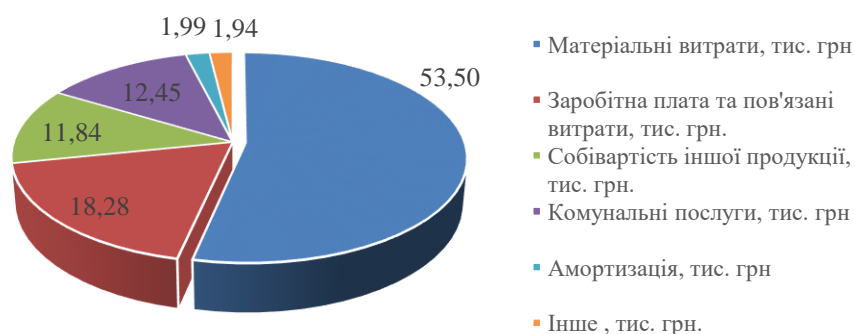

Рисунок 2.3 – Структура собівартості реалізованої продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Отже аналіз складових та структури собівартості реалізованої продукції надає можливість зробити висновок про зростання собівартості за умови зростання вартості комунальних послуг (що не залежить від обсягу виробництва продукції).

Наступним кроком проаналізуємо показники ефективності використання людської праці на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». Для цього було розраховано показник продуктивності праці (таблиця 2.1), а також досліджено зміну фонду оплати праці працівників. На рисунку 2.4 наведено відносне відхилення за визначеними показниками за 2020-2022 рр.

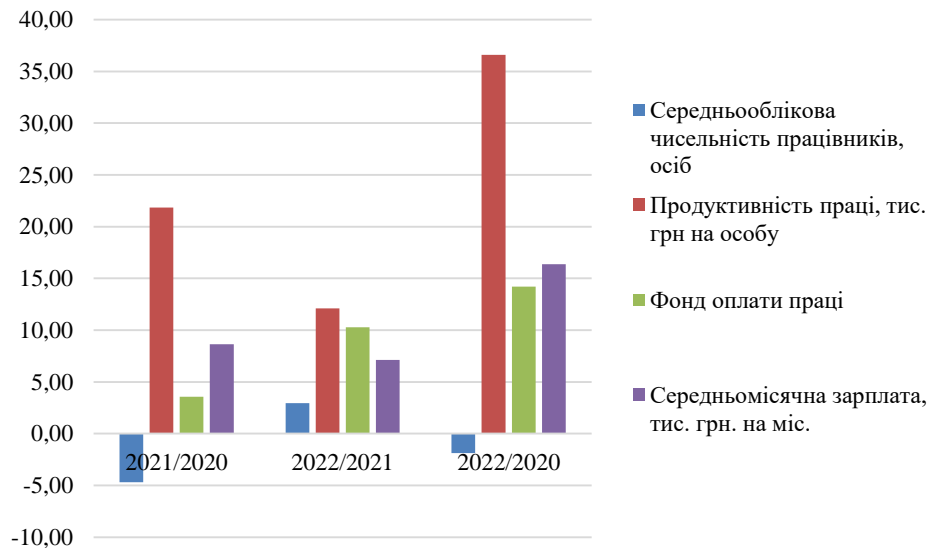

Рисунок 2.4 – Відносне відхилення за показниками ефективності використання трудових ресурсів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Отже відповідно до рисунку 2.4 маємо зниження чисельності працівників у 2021 р. відносно 2020 р. та невелике зростання чисельності у 2022 р. відносно попереднього періоду. В свою чергу маємо зростання показника продуктивності праці протягом 2020-2022 рр. з 446,32 тис. грн на особу до 609,62 тис. грн на особу. Загальне зростання становить 36,59% і це за умови скорочення чисельності працівників на 1,86%.

Аналізуючи обсяг фонду оплати праці констатуємо його зростання з 311902 тис. грн до 356229 тис. грн у 2022 р. Найбільше зростання припадає на 2021 р., а саме фонд оплати праці підвищився на 10,28%. Разом з тим розраховано величина середньомісячної заробітної плати є невітнішою. Адже на кожного працівника у середньої припадає 9,14 тис. грн у 2020 р., 9,93 тис грн у 2021 р. та 10,63 тис. грн у 2022 р. на місяць. За умови що мінімальний обсяг оплати праці у 2022 р. становив 6 тис. грн такий обсяг заробітку є недостатній для такого великого підприємства.

Наступним кроком надамо характеристику прибутковості діяльності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр. У таблиці 2.1 наведено значення валового прибутку та чистого фінансового результату. Встановлено зростання валового прибутку з 466378 тис. грн до 575987 тис. грн або на 23,5% протягом 2020-2022 рр. Обсяг чистого фінансового результату визначено за умови врахування витрат на збут, адміністративних витрат та інших витрат і доходів, що не пов'язані з операційною діяльністю. Тому зростання валового прибутку не призвело до зростання чистого прибутку у схожих обсягах.

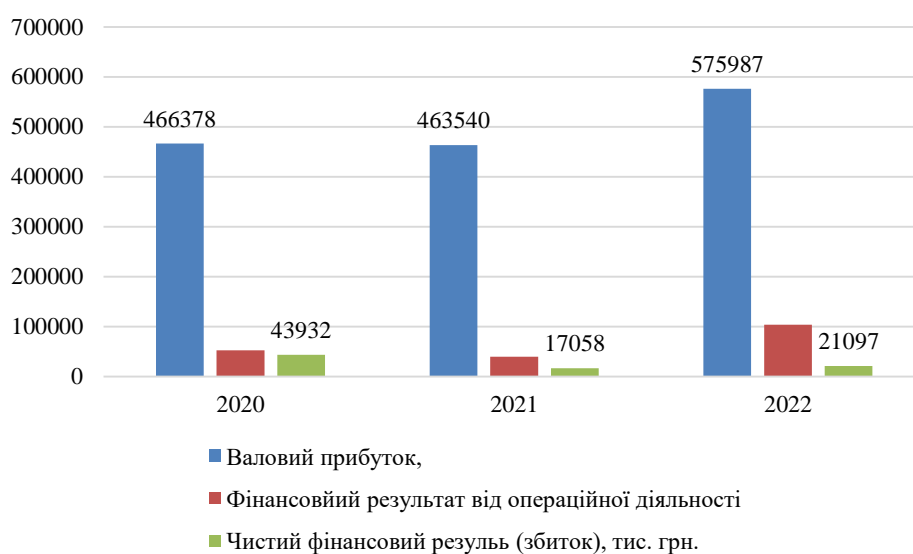

Рисунок 2.5 – Показник прибутковості ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Відповідно до рисунку 2.5 маємо можливість констатувати, що протягом 2020-2022 рр. показник чистого фінансового результату складає: 9,41% обсягу валового прибутку у 2020 р.; 3,67% обсягу валового прибутку у 2021 р.; 3,6% обсягу валового прибутку у 2022 р. Таким чином можна зробити висновок про зростання витрат з адміністрування та збуту, а також інших операційних витрат.

Загалом обсяг чистого фінансового результату у 2020 р. становить 43932 тис. грн, і вже на кінець 2021 р. наведений показник знижується до 17058 тис. грн або на 61,17%. Наступний 2022 р. показав позитивну динаміку зростання обсягу прибутку підприємства до 21097 част.од або на 23,68% відносно попереднього

періоду. Загальне зниження обсягу чистого фінансового результату становить 51,98% протягом 2020-2022 рр.

Для більш детальної характеристики виконаємо аналіз показників рентабельності діяльності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». Для цього зобразимо значення коефіцієнтів на рисунку 2.7

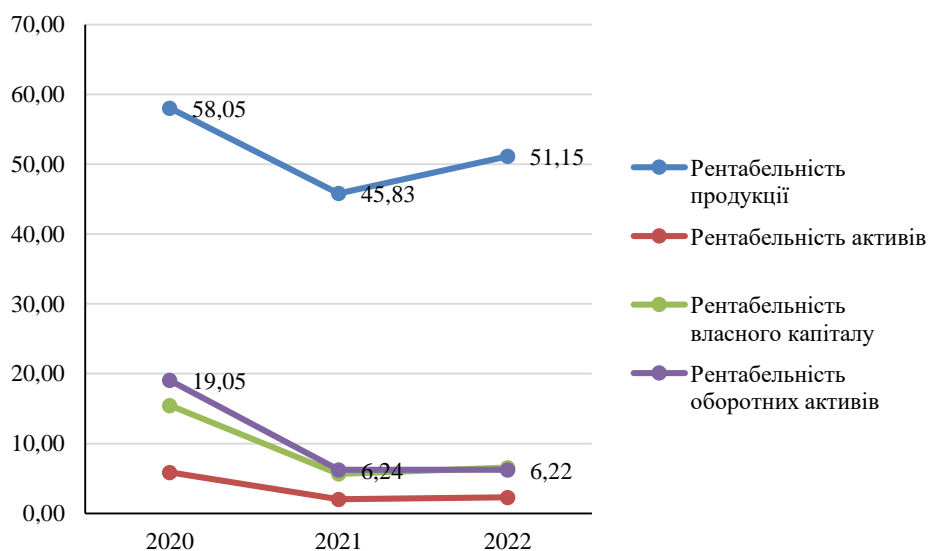

Рисунок 2.6 – Показник рентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Для аналізу рентабельності було визначено низьку показників, а саме рентабельності продукції, активів, власного капіталу та оборотних активів. Встановлено значення показника рентабельності продукції на рівні 58,05% у 2020 р., 45,83% у 2021 р. та 51,15% у 2022 р. Аналізуючи показники рентабельності активів, зазначимо зниження останнього у 2021 р. відносно 2020 р. на 3,85% і незначне зростання у 2022 р. (на 0,29 %). За показником рентабельності власного капіталу маємо також зниження у 2021 р. відносно 2020 р. і зниження склало 9,79% (з 15,45% до 5,66%). Таким чином можна зробити висновок про погіршення рівня прибутковості використання активів підприємства. Аналогічні ситуації просліджується і за показниками рентабельності власного капіталу та оборотних активів.

На останньому етапі пропонуємо дослідити значення коефіцієнтів фінансового стану. Показники ліквідності та фінансового стану наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Показники ліквідності та фінансового стану ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Коефіцієнт загальної ліквідності, част.од	0,046	0,034	0,108	-0,012	0,074	0,063
Коефіцієнт поточної ліквідності, част.од	1,057	0,974	1,036	-0,083	0,062	-0,020
Коефіцієнт платоспроможності, част.од	3,440	3,029	2,811	-0,411	-0,219	-0,629
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, част.од	12,349	12,455	21,727	0,106	9,272	9,378
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, част.од	12,646	14,353	14,430	1,707	0,078	1,784
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, час.од	1,024	1,152	0,664	0,128	-0,488	-0,360
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу, част. од.	5,507	5,395	5,019	-0,113	-0,376	-0,489
Рентабельність операційних витрат, %	0,038	0,012	0,013	-0,025	0,001	-0,024

У таблиці 2.3 наведено розраховані значення коефіцієнтів ліквідності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр. Встановлено зростання загальної ліквідності з 0,046 част.од до 0,108 част.од. Негативна динаміка спостерігається за показниками поточної ліквідності (зниження з 1,057 част.од до 1,036 част.од) та платоспроможності (з 3,4 част.од до 2,811 част.од). Отже можна сказати, що стан ліквідності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» є задовільним.

Аналізуючи показники оборотності маємо зростання швидкості обертання дебіторської заборгованості з 12,34 разів на рік до 21,727 разів на рік. Таким чином

у 2020 р. добротність дебіторської заборгованості становила 29,17 дня, а на кінець 2022 р. знижується до 16,7 днів. Що вказує на покращення сплати дебіторської заборгованості ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». За показником оборотності кредиторської заборгованості маємо також ситуацію зростання оплати з 12,64 разів на рік до 14,43 разів. Отже у 2020 р. ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» розраховувалось з кредиторами кожні 28 днів, то на кінець 2022 р. швидкість розрахунків досягла 24,94 днів.

Отже підводячи підсумок проведеного аналізу показників техніко-економічного стану ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» маємо скорочення ефективності роботи у 2021 р. відносно 2020 р. Аналізуючи результати роботи у 2022 р. зазначимо зростання прибутковості та показників ефективності використання наявних ресурсів. Разом з тим досягти показників 2020 р. ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» не вдалось. Тому у наступному параграфі пропонуємо приділити увагу оцінюванню ефективності використання устаткування та інших основних засобів підприємства. Для цього зосередимо увагу на показнику фондорентабельності.

2.2. Характеристика показника фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Протягом попереднього параграфу було виконано аналіз показників техніко-економічного стану, що характеризують ефективність використання ресурсів підприємства. Цей параграф присвятимо оцінюванню показників ефективності використання основних засобів, зокрема фондорентабельності.

Першим кроком визначимо показник динаміки середньорічної вартості основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» на основі показників, що приведені у Балансі підприємства.

Рисунок 2.7 – Середньорічна вартість основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Відповідно до інформації наведеної на рисунку 2.7 маємо, що протягом аналізованого періоду відбувається зростання первісної вартості основних засобів з 672042 тис. грн до 800180 тис. грн на кінець аналізованого періоду. Також відбувається зростання зносу основних засобів, а саме останній у 2020 р. складає 238494 тис. грн і на кінець 2022 р. маємо зростання до 300714 тис. грн (на 26,08%). У порівнянні до темпу росту первісної вартості маємо перевищення темпів зростання зносу над темпом росту первісної вартості основних засобів.

Виконано аналіз показника середньорічної вартості основних засобів. Останній у 2020 р. становить 431471,5 тис. грн., що складає 64,02% первісної вартості. У 2021 р. маємо приріст середньорічної вартості основних засобів на 7,72% і остання досягла 464786 тис. грн. Тенденція щодо підвищення середньорічної вартості основних засобів присутня і у 2022 р. і виражається у підвищенні вартості основних засобів до 497747,5 тис. грн., тобто приріст складає 7,09% відносно 2021 р. При чому питома вага середньорічної вартості основних засобів у первісній вартості знижується до 62,22%, що вказує на поступову застарілість основних засобів.

Наступним кроком аналізу виконаємо дослідження зміни вартості основних засобів у розрізі: собівартості (переоцінки) основних засобів; накопиченої амортизації та знецінення; залишкової вартості на 2020-2022 рр. У таблиці 2.4 наведено зміну вартості основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр. Основні засоби проаналізовано за їх структурою. Отже аналіз зміни основних засобів пропонуємо почати з дослідження структури останніх за окреслений період.

Протягом 2020-2022 рр. основні засоби аналізованого підприємства представлені: землею, будівлями, машинами, офісним обладнанням, транспортними засобами та незавершеними капітальними інвестиціями. Структуру основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр. представлено на рисунку 2.8.

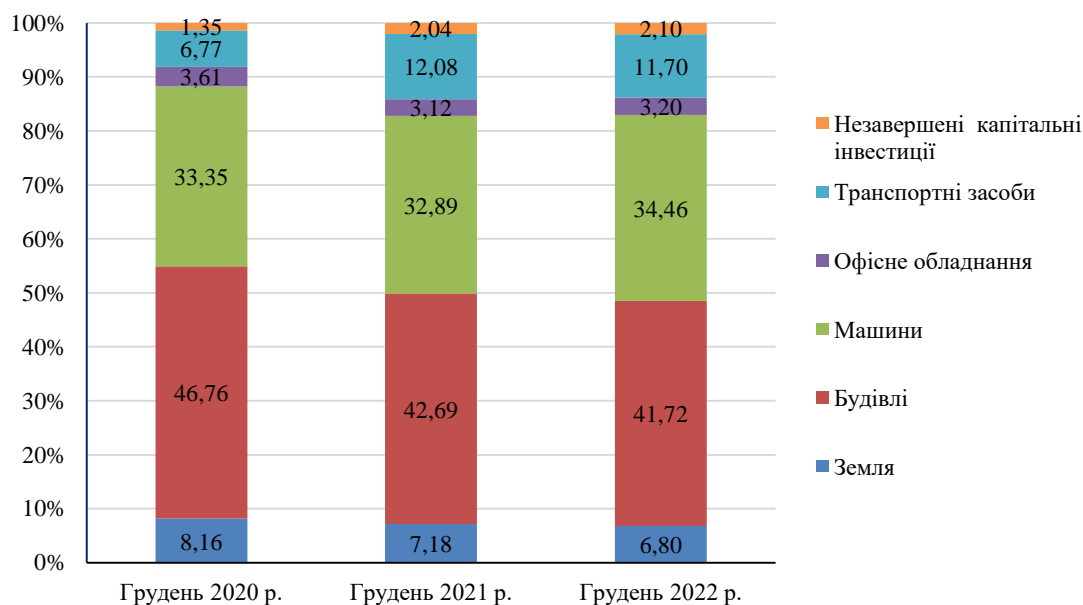

Рисунок 2.8 - Структуру основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.4 – Зміни вартості основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показник	Земля	Будівлі	Машини	Офісне обладнання	Транспортні засоби	Незавершені капітальні інвестиції	Всього
Собівартість / переоцінена вартість							
Грудень 2020 р.	55598	318548	227174	24606	46118	9177	681221
Приріст крім як у результаті об'єднання бізнесу	x	18544	34166	3205	53616	6574	116015
Вибуття	x	-5817	-6468	-3673	-6218	-135	-22311
Амортизація	x	-580	-1926	x	x	x	-2506
Збільшення (зменшення) через інші зміни	x	-105	1680	10	x	149	1734
Грудень 2021 р.	55598	330500	254626	24148	93516	15765	774153
Приріст крім як у результаті об'єднання бізнесу	x	23740	37127	2768	3368	1107	68111
Вибуття	x	-7051	-8572	-740	-1216	-13	-17592
Амортизація	x	-4325	-1498	x	x	x	-5823
Збільшення (зменшення) через інші зміни	x	-1830	963	x	x	331	-536
Збиток від зменшення корисності, визнаний у прибутку чи збитку, основні засоби	x	x	-943	x	x	x	-943
Грудень 2022 р.	55598	341034	281703	26177	95668	17190	817370
Накопичена амортизація та знецінення							
Грудень 2020 р.	x	-3714	-177039	-14914	-42834	-1453	-239954
Амортизація	x	-15139	-19018	-4281	-6453	x	-44891
Вибуття	x	4195	4900	3664	5769	x	18528
Сторнування збитку від зменшення корисності, визнаного у прибутку чи збитку	x	x	x	x	x	26	26
Збільшення (зменшення) через інші зміни	x	580	1935	-10	x	x	2505
Грудень 2021 р.	x	-14078	-189222	-15541	-43518	-1427	-263786
Амортизація	x	-16098	-23178	-3656	-12298	x	-55231
Вибуття	x	1860	6753	739	1216	x	10568
Сторнування збитку від зменшення корисності, визнаного у прибутку чи збитку	x	x	x	x	x	62	62
Збиток від зменшення корисності, визнаний у прибутку чи збитку	x	x	486	x	x	x	486
Збільшення (зменшення) через інші зміни	x	4105	1717	x	x	x	5822
Грудень 2022 р.	x	-24212	-203444	-18458	-54600	-1365	-302079
Залишкова вартість							
На 31 грудня 2020	55598	314834	50135	9692	3284	7724	441267
На 31 грудня 2021	55598	316422	65404	8607	49998	14338	510367
На 31 грудня 2022	55598	316822	78259	7719	41068	15825	515291

Відповідно до інформації, що наведена на рисунку 2.8 маємо що найбільша частина вартості основних засобів припадає на «будівлі». На початок аналізованого періоду вартості останніх складала 46,76% від загальної вартості основних засобів. На кінець 2022 р. питома вага вартості «будівель» знизилась до 41,72%. Разом з тим, вартісний вимір «будівель» у 2022 р. зростає (таблиця 2.4).

Аналізуючи зміну вартості «будівель» зазначимо, що вартість останніх у 2020 р. складала 318548 тис. грн. і протягом року збільшилась на 18544 тис. грн за умови приросту крім як у результаті об'єднання бізнесу. Зменшення останніх відбулось за вибуття на 5817 тис. грн, амортизації на 580 тис. грн та за умови зменшення за інших змін на 105 тис. грн. Таким чином переоцінена вартість будівель у 2021 р. склала 330500 тис. грн.

Дослідивши зміну вартості «будівель» у 2021 р. зазначимо, що має місце зростання вартості за умови приросту крім як у результаті об'єднання бізнесу на 23740 тис. грн. Зниження відбувається з причини вибуття на суму 7051 тис. грн, за амортизацією на 4325 тис. грн та інших причин на 1830 тис. грн. Таким чином вартість «будівель» у 2022 р. склала 341034 тис. грн, що на 3,18% більше ніж у 2021 р. Динаміка собівартості (переоцінки вартості) основних засобів наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Динаміка собівартості (переоцінки вартості) основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відносне відхилення, %		
				2021/2020	2022/2021	2020/2020
Земля	55598	55598	55598	0	0	0
Будівлі	318548	330500	341034	3,75	3,19	7,06
Машини	227174	254626	281703	12,08	10,63	24,00
Офісне обладнання	24606	24148	26177	-1,86	8,40	6,38
Транспортні засоби	46118	93516	95668	102,78	2,30	107,44
Незавершені капітальні інвестиції	9177	15765	17190	71,79	9,04	87,32
Всього	681221	774153	817370	13,64	5,58	19,99

Аналізуючи складові основних засобів «земля» та «будівлі» неможна оминати характеристику їх справедливої вартості. У таблиці 2.6 наведено ієрархію

справедливої вартості основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.6 – Ієрархія справедливої вартості основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показник	Ієрархія справедливої вартості	Справедлива вартість	Залишкова вартість за умови використання моделі собівартості
Земля, тис. грн			
2020	Рівень 1	55598	11091
2021		55598	11091
2022		55598	11091
Будівлі			
2020	Рівень 2	314834	106701
2021		316422	102648
2022		316822	98175
Абсолютне відхилення, тис. грн			
2021-2020		1588	-4053
2022-2021		400	-4473
2022-2020		1988	-8526

Другою складовою основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за питомою вагою є вартість «машин». Питома вага останніх у загальній вартості основних засобів становить у 2020 р. – 33,35%, у 2021 р. – 32,89% та 34,46% у 2022 р. Вартість останніх змінюється з 227174 тис. грн у 2020 р. до 281703 тис. грн у 2022 р. Тобто маємо зростання вартості «машин» на 24% протягом 2020-2022 рр.

Зростання вартості «машин» у 2021 р. відбувається за умови приросту крім як у результаті об'єднання бізнесу на 34166 тис. грн. та за рахунок додаткових змін на 1680 тис. грн. В свою чергу зменшення має місце за умови вибуття на 6468 тис. грн та амортизації на 1926 тис. грн.

У 2022 р. маємо зростання суми коштів, що сконцентрована у «машинах» до 281703 тис. грн або на 10,63% відносно попереднього періоду. Зростання обумовлено приростом крім як у результаті об'єднання бізнесу на 37127 тис. грн. та за рахунок додаткових змін на 963 тис. грн. Також протягом 2022 р. має місце вибуття основних засобів, а саме «машин» на суму 8572 тис. грн та нараховано амортизацію на суму 1448 тис. грн (таблиці 2.4).

Аналізуючи зміну вартості «офісного обладнання» та «транспортних засобів» зазначимо, що їх вартість підвищується. При чому найбільше зростання

вартості спостерігається за «транспортними засобами», а саме останні у 2020 р. коштували 46118 тис. грн. На кінець 2022 р. маємо зростання вартості «транспортних засобів» до 95668 тис. грн тобто на 107,2% відносно 2020 р. При чому найбільше зростання припадає на 2021 р., а саме останнє склало 47398 тис. грн або більше ніж у 2 рази відносно 2020 р.

Доволі значна частина зростання вартості основних засобів припадає на підвищення вартості незавершених капітальних інвестицій. Адже вартість останніх у 2020 р. складала 9177 тис. грн., а на кінець 2022 р. вартість останніх досягає 117190 тис. грн, тобто зростання становить 87,32%.

Отже було виконана аналіз формування середньорічної вартості основних засобів на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр. Встановлено зростання вартості останніх але і доволі значне вибування основних засобів з підприємства. Загалом вартість вибулих основних засобів у 2020 р. склала 41687 тис. грн, надходження 42534 тис. грн (рисунок 2.9)

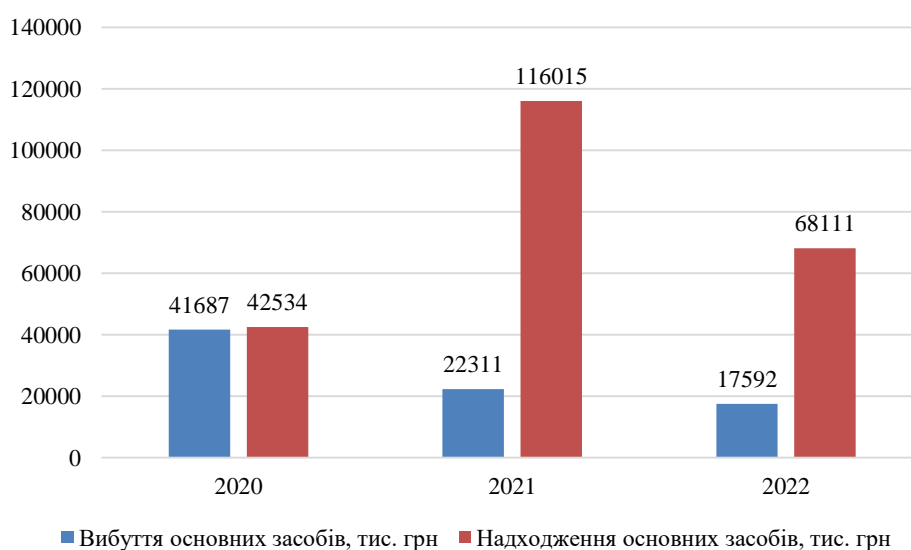

Рисунок 2.9 – Рух основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

За результати роботи у 2021 році маємо зниження вартості вибулих основних засобів до 22311 тис. грн та зростання вартості основних засобів, що надійшли до 11605 тис. грн. На кінець 2022 р. маємо також зростання вартості основних засобів, що надійшли до 68111 тис. грн і зниження вартості вибулих основних засобів до 17592 тис. грн.

Наступним кроком аналізу пропонуємо виконати розрахунки ефективності використання основних засобів і почати з коефіцієнтів зносу та придатності основних засобів, також руху останніх.

Таблиця 2.7 – Коефіцієнти руху вартості основних засобів за їх структурою на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показник	Будівлі	Машини	Офісне обладнання	Транспортні засоби	Незавершені капітальні інвестиції	Всього
2020 р.						
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,0720	0,1590	0,1186	0,0469	0,0450	0,0984
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,0230	0,0369	0,0290	0,0245	0,0016	0,0215
2021 р.						
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,0582	0,1504	0,1303	1,1626	0,7164	0,1703
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,0160	0,0284	0,1680	0,1245	0,0398	0,0318
2022 р.						
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,0718	0,1458	0,1146	0,0360	0,0702	0,0880
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,0221	0,0377	0,0301	0,0264	0,0014	0,0258

Отже виходячи з розрахованих показників руху основних засобів (таблиця 2.7) маємо показник оновлення основних засобів, який перевищує коефіцієнт вибуття. А саме коефіцієнт оновлення загалом по підприємству у 2020 р. становить 0,0984 част.од за показники вибуття 0,0215 част.од. Наступний 2021 р. характеризується підвищення вартості основних засобів (таблиця 2.5, рисунок 2.9). Таким чином зростання коефіцієнту оновлення до 0,1703 част.од лише підтверджує позитивну динаміку. На кінець 2022 р. маємо зниження темпів оновлення основних засобів до коефіцієнту 0,088 част.од.

З метою характеристики стану основних засобів було виконано розрахунок коефіцієнтів зносу та оновлення основних засобів. Результати розрахунку наведено на рисунку 2.10

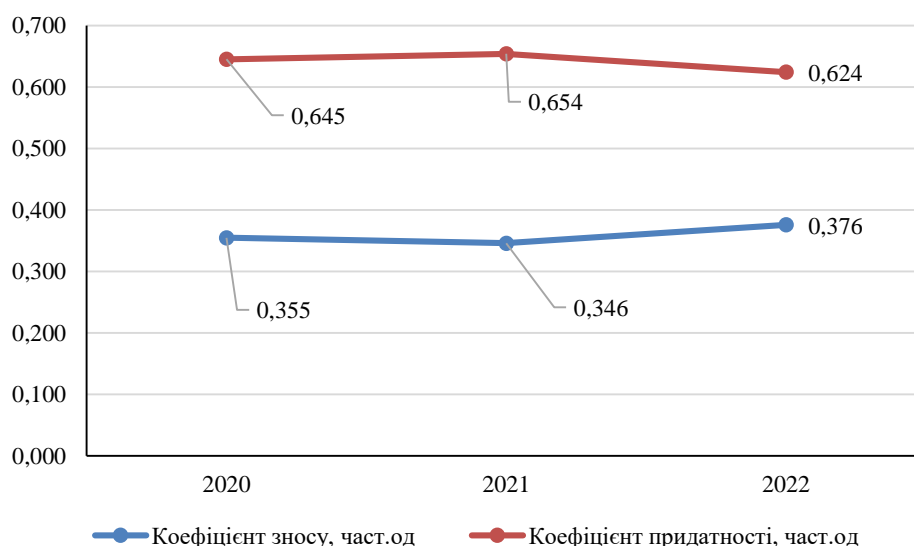

Рисунок 2.10 – Коефіцієнти стану основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Виходячи із розрахованих значень коефіцієнтів стан основних засобі можна зробити висновок про те, що основні засоби ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» у 2022 р. зношені на 37,6%, а отже більша їх частина у придатному до використанні стані.

Наступним кроком розрахуємо показники, що характеризують майновий стан ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». Для розрахунку були використані формули 1.6-1.10. Результати розрахунку наведено у таблиці 2.8

Таблиця 2.8 – Показники майнового стану та ефективності використання основних засобі на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відносне відхилення, %		
				2021/2020	2022/2021	2020/2020
Індекс постійного активу (формула 1.6)	1,535	1,654	1,558	0,119	-0,096	0,024
Вартість основних засобів та нематеріальні активів	436327	498459	502506	62132	4047	66179
Власний капітал підприємства	284294	301352	322449	17058	21097	38155
Коефіцієнт реальної вартості майна підприємства (формула 1.7)	2,257	2,213	1,888	-0,044	-0,325	-0,369
залишкова вартість основних засобів	441267	510367	515291	69100	4924	74024
вартість виробничих запасів	78384	94552	112964	16168	18412	34580

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відносне відхилення, %		
				2021/2020	2022/2021	2020/2020
незавершене виробництво	735	120	12150	-615	12030	11415
вартість активів підприємства	230562	273401	339149	42839	65748	108587
Показник фондівдачі (формула 1.8)	2,943	3,173	3,420	0,230	0,246	0,477
Показник фондомісткості підприємства (формула 1.9)	0,340	0,315	0,292	-0,025	-0,023	-0,047
Показник фондоозброєності підприємства (формула 1.10)	151,660	171,381	178,276	19,722	6,895	26,617

Виходячи з інформації, що наведена у таблиці 2.8 маємо зростання показника фондівдачі з 2,943 част.од до 3,42 част.од (тобто на 0,477 част.од). Останнє обумовлено зростанням вартості основних засобів 7,09% та чистого доходу від реалізації на 34,04%. Щодо показника фондомісткості зазначимо зниження останнього на 0,047 част.од, що є закономірним. Кажучи про показник фондоозброєності, останній зростає за рахунок підвищення вартості основних засобів та зниження чисельності працівників підприємства. Отже маємо позитивну динаміку, щодо ефективності використання основних засобів.

На останньому етапі пропонуємо виконати розрахунок показник фондорентабельності використовуючи формулу 1.9. Остання передбачає визначення середньозваженого коефіцієнту фондорентабельності основних засобів. При цьому скористаємось формулами 1.9 та 1.13.

Таким чином маємо значення фондорентабельності, що було визначено різними підходами. Перший варіант розрахунку передбачав використання різних показників прибутковості (ЕВІТА, ЕВІТ, ЕВТ, ЧФР), формула 1.9. Другий варіант розрахунку фондорентабельності був виражений через добуток фондівдачі активної частини основних засобів, їх питомої ваги, а також рентабельності продукції (рисунок 1.4). З метою визначення загального рівня показник фондорентабельності розраховано інтегральний показник (формула 1.13). Результати розрахунків приведено на рисунку 2.11.

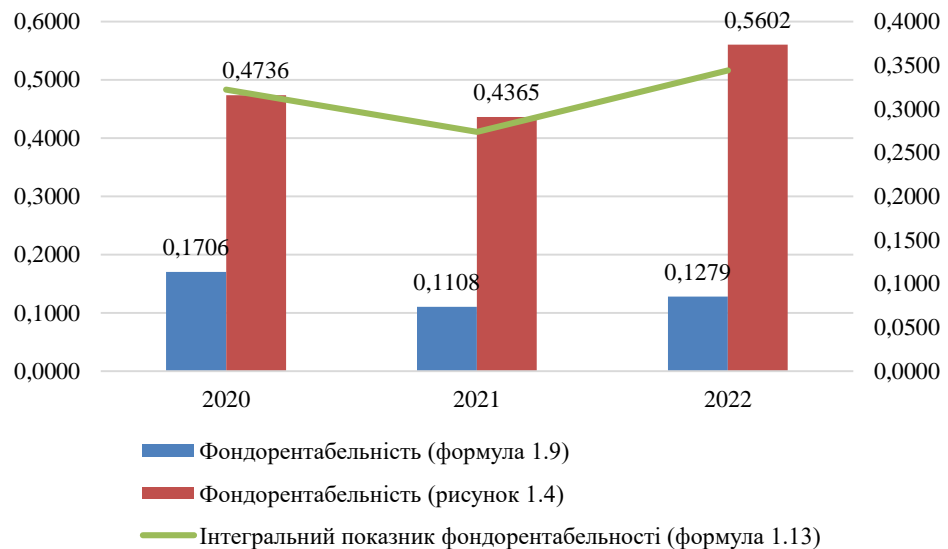

Рисунок 2.11 – Інтегральний показник фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛБПРОМ» за 2020-2022 рр.

На рисунку 2.11 наведено результати розрахунку показника фондорентабельності різними підходами. За умови використання підходу, що заснований на прибутковості маємо, що фондорентабельність у 2020 р. становила 0,1706 част. од. і наступні роки знижується до 0,1279 у 2022 р. Така ситуація відображає тенденцію у зміні прибутковості діяльності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛБПРОМ». За умови використання показника фондівіддічі активної частини основних засобів має значення фондорентабельності у 2020 р. 0,47 част.од, у 2021 р. 0,4365 част.од і у 2022 р. 0,56 част.од.

Інтегральний показник фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛБПРОМ» у 2020 р. складає 0,3221 част.од. У наступному періоді прослідковується зниження аналізованого коефіцієнту до 0,2737 част.од. На кінець 2022 р. маємо зростання інтегрального показника фондорентабельності до 0,3441 част.од.

Підводячи підсумок проведено аналізу основних засобів ПАТ «КОНЦЕРН ХЛБПРОМ» та показника фондорентабельності зазначимо, що має місці загальною позитивна тенденція. Разом з тим, доцільно розглянути можливість пошуку резервів підвищення ефективності використання основних засобів та коефіцієнту фондорентабельності. Для цього у наступному параграфі пропонуємо використати підходи факторного аналізу та кореляційно-регресивного дослідження.

РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ФОНДОРЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

3.1. Характеристика резервів зростання ефективності використання основних засобів та коефіцієнту фондорентабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Попередній розділ був присвячений визначенню показників техніко-економічного стану ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» та розрахунок показника фондорентабельності.

Характеристика резервів зростання ефективності використання основних засобів та коефіцієнту фондорентабельності важлива для оцінки потенціалу підприємства та його можливостей досягнення більш високих фінансових показників.

Давайте виконання вище наведеного пропонуємо першим кроком зосередити увагу на виявленні резервів ефективності використання основних засобів. Окреслене може включати в себе такі напрями: оптимізація використання ресурсів; модернізація обладнання; планове технічне обслуговування та ремонт та інші.

На ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» оптимізація використання ресурсів можлива шляхом підвищення управлінської ефективності та оптимізації виробничих процесів можна досягти економії ресурсів та зниження витрат на експлуатацію основних засобів. Це дозволить підвищити рівень операційного прибутку підприємства за рахунок зниження умовно-постійних витрат.

Модернізація обладнання, передбачає впровадження сучасних технологій та устаткування може підвищити продуктивність та якість виробництва, знизити витрати на обслуговування та ремонт основних засобів.

Планове технічне обслуговування та ремонт, має на меті ретельне планування та своєчасне проведення технічного обслуговування та ремонту основних засобів дозволяє збільшити їхню ефективність та тривалість служби.

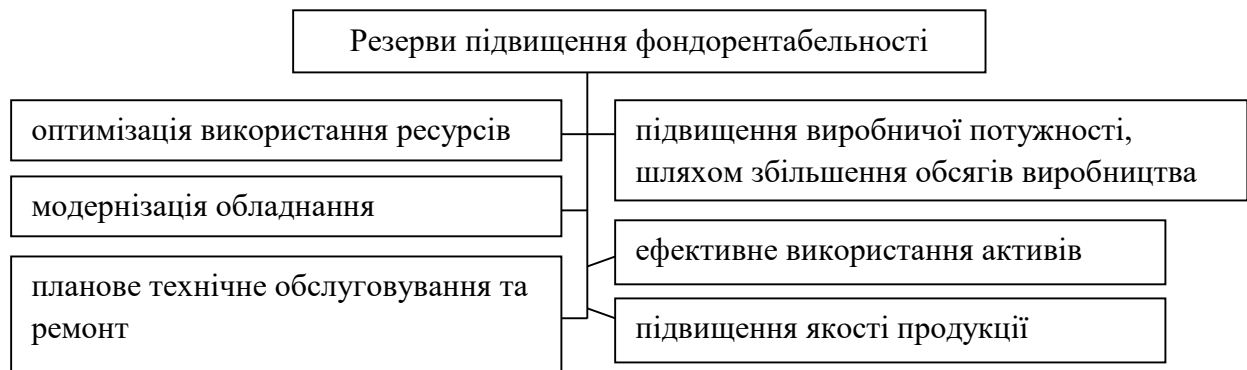

Рисунок 3.1 - Резерви підвищення фондорентабельності

Коефіцієнт фондорентабельності, це ключовий показник, що вказує на ефективність використання основних засобів та інвестицій у них. Він розраховується як відношення прибутку до вартості основних засобів. Підвищення цього коефіцієнта можливе за допомогою:

підвищення виробничої потужності, шляхом збільшення обсягів виробництва та продажів можна збільшити прибуток, а отже, і фондорентабельність основних засобів;

ефективне використання активів, Оптимізація використання обладнання та інших основних засобів дозволяє максимізувати прибуток, який може бути здобутий від їхнього використання;

підвищення якості продукції, виробництво продукції вищої якості може підвищити її конкурентоспроможність та сприяти збільшенню обсягів продажів і, відповідно, прибутку.

Перелічені вище заходи надають можливість виявити резерви підвищення рівня фондорентабельності. У параграфі 1.2 наведено інтегральний показник фондорентабельності, що містить дві складові. Перший кроком визначається фондорентабельність за умови використання показника звичайної рентабельності основних засобів, але із урахуванням різних видів прибутку підприємства. Тобто цей показник заснований саме на прибутковості діяльності.

Другий крок, це визначення фондорентабельності на основі алгоритму, що наведений рисунку 1.4 та виражається формулою:

$$\text{ФондР} = \Phi_{\text{акт}} \times \Delta\Phi_{\text{акт}} \times P_{\text{реал}} \quad (3.1)$$

де ФондР - фондорентабельність підприємства, част.од

Показник фондорентабельності, що наведений у формулі 3.1 передбачає розрахунок на базі коефіцієнту фондівіддачі активної частини основних засобів. Саме за даним підходом пропонуємо виконати пошук резервів підвищення фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» при використанні інструментів факторного аналізу. Пропонуємо використати інтегральний метод факторного аналізу.

Таким чином, проведення факторного аналізу показник фондорентабельності пропонуємо почати з виявлення впливу зміни фондівіддачі активної частини основних засобів на аналізований показник. Останнє пропонуємо здійснювати за формулою 3.2

$$\Delta\text{ФондР}(\Phi_{\text{акт}}) = \frac{1}{2}\Delta\Phi_{\text{акт}}(\Delta\Phi_{\text{акт}0} \times P_{\text{реал}1} + \Delta\Phi_{\text{акт}1} \times P_{\text{реал}0}) + \frac{1}{3}\Delta\Phi_{\text{акт}} \times \Delta\Delta\Phi_{\text{акт}} \times \Delta P_{\text{реал}} \quad (3.2)$$

Вплив зміни питомої ваги на показник фондорентабельності пропонуємо визначати за формулою 3.3

$$\Delta\text{ФондР}(\Delta\Phi_{\text{акт}}) = \frac{1}{2}\Delta\Delta\Phi_{\text{акт}}(\Phi_{\text{акт}0} \times P_{\text{реал}1} + \Phi_{\text{акт}1} \times P_{\text{реал}0}) + \frac{1}{3}\Delta\Phi_{\text{акт}} \times \Delta\Delta\Phi_{\text{акт}} \times \Delta P_{\text{реал}} \quad (3.3)$$

Вплив зміни рентабельності продукції на показник фондорентабельності пропонуємо визначати за формулою 3.3

$$\Delta\text{ФондР}(P_{\text{реал}}) = \frac{1}{2}\Delta P_{\text{реал}}(\Delta\Phi_{\text{акт}0} \times \Phi_{\text{акт}1} + \Delta\Phi_{\text{акт}1} \times \Phi_{\text{акт}0}) + \frac{1}{3}\Delta\Phi_{\text{акт}} \times \Delta\Delta\Phi_{\text{акт}} \times \Delta P_{\text{реал}} \quad (3.4)$$

Факторний аналіз пропонуємо проводити за періоди 2021 р. до 2020 р., 2022 р. до 2021 р. та 2022 р. до 2020 р. Тобто використовуючи базисний та ланцюговий методи. Вихідні дана для проведення факторного аналізу наведені у таблиці 3.1

Таблиця 3.1 – Вихідні дані для проведення факторного аналізу показника фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Фондовіддача активної частини ОЗ	1,5495	1,7384	1,9353	0,1890	0,1969	0,3858
Питома вага активної частини ОЗ	0,5265	0,5478	0,5660	0,0213	0,0181	0,0394
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,5805	0,4583	0,5115	-0,1222	0,0532	-0,0690
Фондорентабельність	0,4736	0,4365	0,5602	-0,0371	0,1237	0,0867

Відповідно до таблиці 3.1 маємо, що фондівдача активної частини основних засобів, показник динамічно зростає протягом усіх трьох років, що свідчить про більш ефективне використання активів підприємства. Питома вага активної частини основних засобів : також демонструє зростання, що може бути пов'язано з інвестиціями в основні засоби або кращим управлінням запасами. Коефіцієнт рентабельності продукції після падіння в 2021 році на 0,1222 част.од у 2022 році показник частково відновився до 0,5602 част.од. Разом з тим загальне зниження складає 0,0867 част.од за 2020-2022 рр. Фондорентабельність, аналогічно динаміці фондівдачі зростає протягом усього періоду з 0,4736 част.од у 2020 р. до 0,5602 част.од у 2022 р.

У таблиці 3.2 наведено результати проведеного факторного аналізу показника фондорентабельності.

Таблиця 3.2 - результати проведеного факторного аналізу показника фондорентабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Вплив показників на фондорентабельність	2021 - 2020	2022-2021	2022-2020
Вплив фондівдачі активної частини основних засобів на фондорентабельність	0,0528	0,0531	0,1153
Вплив зміни питомої ваги активної частини основних засобів на фондорентабельність	0,0182	0,0162	0,0374

Вплив показників на фондорентабельність	2021 - 2020	2022-2021	2022-2020
Вплив фондівдачі активної частини основних засобів на фондорентабельність	0,0528	0,0531	0,1153
Вплив зміни коефіцієнту рентабельності продукції на фондорентабельність	-0,1079	0,0544	-0,0658
Перевірка	-0,0369	0,1237	0,0869

Таблиця 3.2 описує результати факторного аналізу впливу трьох ключових показників на фондорентабельність ПАТ "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ" за період 2020-2022 років. Аналіз таблиці 3.2 дозволяє зробити наступні висновки: фондівдача активної частини основних засобів має позитивний вплив на фондорентабельність, а саме за умови зростання фондівдачі активної частини основних засобів маємо зростання фондорентабельності у 2021 р. на 0,0528 част.од, у 2022 р. на 0,0531 част.од відносно попереднього періоду. У порівнянні результатів роботи у 2022 р. до 2020 р. маємо позитивний вплив зростання показника фондівдачі активної частини основних засобів на фондорентабельність у обсязі 0,1153 част.од. Вплив питомої ваги активної частини основних засобів був менш значним, але також позитивним протягом досліджуваного періоду (рисунок 3.2).

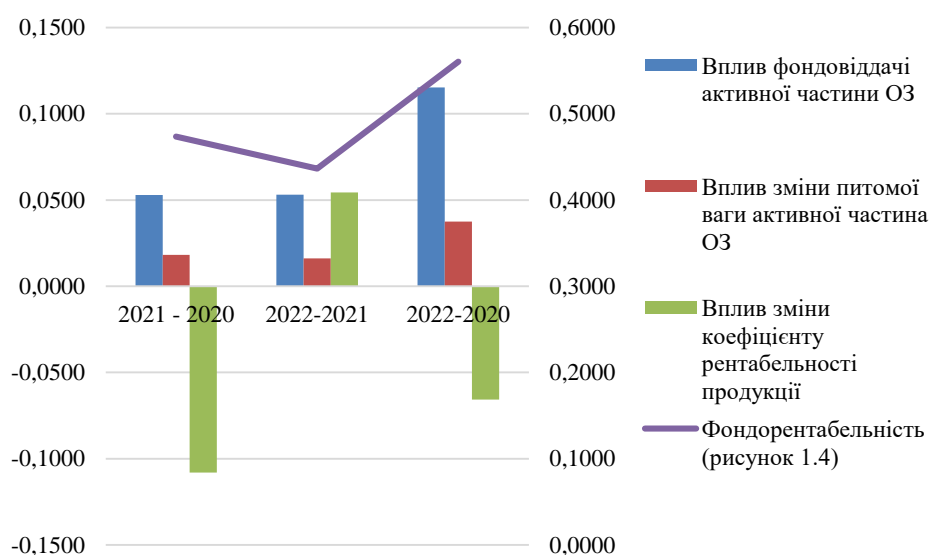

Рисунок 3.2 - Факторний аналіз показника фондорентабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Рентабельність продукції, у 2021 році цей фактор негативно вплинув на фондорентабельність (остання знизилась на -0,1079 част.од) але в 2022 році його

вплив частково нівелювався. Розбіжність між розрахунковим та фактичним значенням зміни фондорентабельності незначна, що свідчить про достовірність проведеного факторного аналізу.

Отже для підвищення показника фондорентабельності необхідно: підвищувати фондівдачу активної частини основних засобів та збільшувати рентабельність продукції підприємства. Виявлені резерви відповідають запропонованим напрямкам, що окреслені на рисунку 3.1. Обидва показники визначаються на основі вартості виробленої продукції. За умови господарської діяльності вартість виробленої продукції (що передбачає врахування рентабельності) визначається обсягом чистого доходу від реалізації продукції. Тому можна стверджувати що зростання чистого доходу від реалізації буде мати позитивний вплив на фондівдачу активної частини основних засобів та рентабельності продукції.

Виходячи з вище наведеного пропонуємо виявити наявність кореляційно-регресивної залежності між показниками рентабельності активної частини основних засобів та рентабельності продукції та коефіцієнтами техніко-економічного стану.

Почнемо характеристики показників, як впливають на коефіцієнт рентабельності продукції. Останній визначається як відношення валового прибутку до чистого доходу від реалізації. Сформовано вихідні дані для побудови рівня (таблиця 3.3)

Таблиця 3.3 – Вихідні дані для побудови рівня залежності між рентабельністю продукції та витратними на 1 грн товарної продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Витрати на одиницю товарної продукції	0,6327	0,6857	0,6616	0,0530	-0,0241	0,0289
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,5805	0,4583	0,5115	-0,1222	0,0532	-0,0690
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,5798	0,4575	0,5131	-0,1223	0,0557	-0,0667

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
(розрахований за формулою 3.5)						

Використавши функцію Ексель «ЛІНІЙН» знайдено кореляційну залежність між рентабельністю продукції та витратами на 1 грн товарної продукції (формула 3.5).

$$P_{\text{реал}} = 2,039 - 2,307 \times V_{1 \text{ грн}} \quad (3.5)$$

де $V_{1 \text{ грн}}$ – витрати на 1 грн товарної продукції, грн на грн

Справедливість розробленої моделі виражена у показнику детермінації, що складає 0,999 част.од, коефіцієнт кореляції – 0,99 част.од.

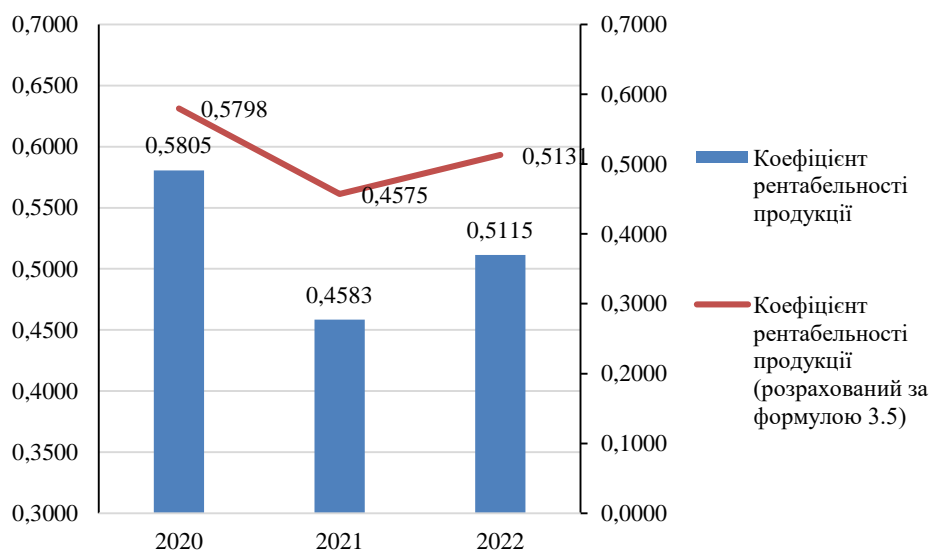

Рисунок 3.3 – Коефіцієнт рентабельності продукції (розрахований за формулою 3.5) ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Відповідно до розрахованих значень коефіцієнт рентабельності продукції маємо, що за умови зростання витрат на 1 грн товарної продукції маємо зниження коефіцієнту рентабельності продукції. І у разі зниження витрат маємо зростання рентабельності. Тому при розробці заходів підвищення рівня фондорентабельності доцільно запропонувати шляхи зниження витрат на 1 грн товарної продукції.

Наступним кроком спробуємо знайти наявність кореляційної залежності між показниками техніко-економічного стану та фондівдачі активної частини основних засобів.

Для цього було використано розрахунки, що наведені у параграфі 2.2, а саме значення коефіцієнтів оновлення основних засобів, зокрема активної частини. Сформовано вихідні дані для побудови рівня (таблиця 3.4)

Таблиця 3.4 – Вихідні дані для побудови рівня залежності між фондівдачаю активної частини основних засобів та коефіцієнтом їх оновлення ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Фондівдача активної частини ОЗ	1,5495	1,7384	1,9353	0,1890	0,1969	0,3858
Коефіцієнт оновлення ОЗ активної частини	0,1503	0,1458	0,159	-0,0046	0,0132	0,0086
Фондівдача активної частини ОЗ (розрахований за формулою 3.6)	1,7159	1,6298	1,8774	-0,0861	0,2476	0,1615

Було використано функцію «ЛІНІЙН» та сформовано лінійне рівняння залежності зміни коефіцієнту оновлення активної частини основних засобів та фондівдачі основних засобів. Отримане рівняння має вигляд (формула 3.6):

$$\Phi_{\text{акт}} = -1,0107 + 18,771 \times K_{\text{он}}\text{ОЗакт} \quad (3.6)$$

де $K_{\text{он}}\text{ОЗакт}$ - коефіцієнт оновлення активної частини основних засобів част.од

При виявленні справедливості розробленої моделі розраховано коефіцієнт детермінації. Останній знаходиться на рівні 0,4244 част.од, отже коефіцієнт кореляції 0,6514 част.од. Таким чином можна вважати, що розроблена модель є справедливою. На рисунку 3.4 наведено розраховані значення фондівдачі активної частини основних засобів.

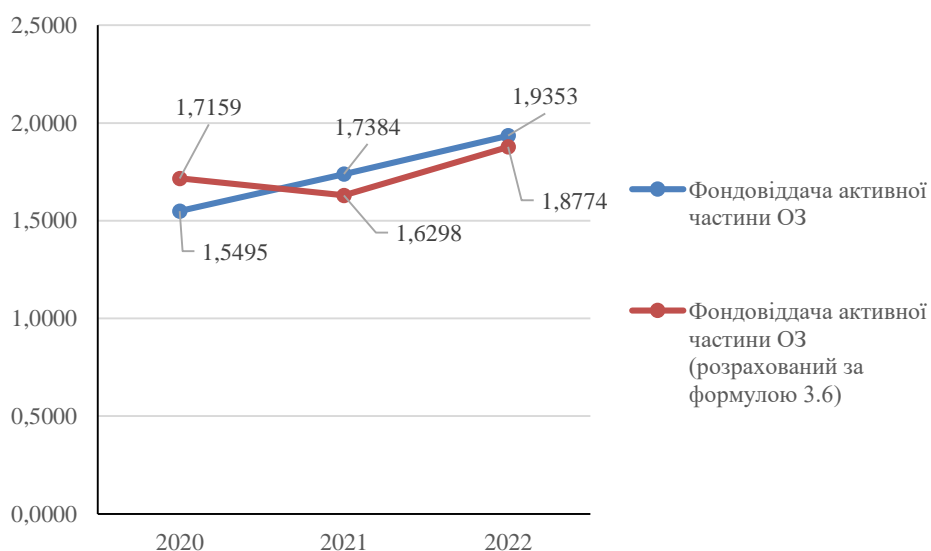

Рисунок 3.4– Коефіцієнт фондovіддачі активної частини основних засобів (розрахований за формулою 3.6) на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр.

Отже виходячи з результатів розрахунку показника фондovіддачі активної частини основних засобів можна стверджувати, що чим більше коефіцієнт оновлення, тим більше фондovіддача.

У параграфі 1.2 наведено ще один підхід до визначення фондорентабельності, який заснований на прибутковості діяльності. Тому доцільно розробити заходи, що дозволять знизити умовно-постійні витрати ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» за 2020-2022 рр. Мова йде про статті витрат «витрати на збут», «адміністративні витрати» та «інші операційні витрати». Адже їх зростання впливає на зниження чистого фінансового результату та інших видів прибутку підприємства.

З метою виявлення залежності показника фондорентабельності від витрат операційного характеру було побудовано лінійне рівняння. При чому запропоновано визначити вплив структури операційних витрат на показник фондорентабельності. Адже підприємство повинно забезпечувати свою діяльність і знижувати операційні витрати до безкінечності неможна. Тому було виконано дослідження структури операційних витрат і встановлено, які витрати займають більшу частину.

Таблиця 3.5 – Структура операційних витрат ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Питома вага, тис. грн		
				2020 р.	2021 р.	2022 р.
Адміністративні витрати	144166	149198	167170	0,3427	0,3474	0,3490
Витрати на збут	260604	271273	295891	0,6195	0,6317	0,6177
Інші операційні витрати	15886	8996	15991	0,0378	0,0209	0,0334
Разом операційні витрати	420656	429467	479052	x	x	x

Отже відповідно до таблиці 3.5 маємо, що «витрати на збут» є найбільшою статтею операційних витрат. Тому при побудові рівняння пропонуємо скористатися питоною вагою «витрат на збут».

$$P_{\text{оз сер}} = 1,729 - 2,5567 \times \Delta B3 \quad (3.7)$$

де $\Delta B3$ – питома вага витрат на збут, част.од

Отже маємо, що чим більше питома вага витрат на збут продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» тим менше показника фондорентабельності і навпаки.

Підводячи підсумок проведеного факторного та кореляційно-регресивного аналізу можна зробити висновок, що на зростання фондорентабельності впливає:

- підвищення суми інвестицій у оновлення основних засобів, а саме їх активної частини на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»;
- зниження коефіцієнту витрат на 1 грн товарної продукції на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»;
- зростання чистого доходу від реалізації та інших доходів підприємства на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» ;
- зниження операційних витрат підприємства, зокрема витрат на збут на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».

У наступному параграфі пропонуємо скористатися розробленими шляхами підвищення показника фондорентабельності та виконати відповіді розрахунки.

3.2. Розробка та обґрунтування пропозицій щодо шляхами підвищення показника фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Протягом попереднього параграфу було визначено напрямки, що дозволять підвищити ефективність використання основних засобів, зокрема показника фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». Протягом даного параграфу пропонуємо розкрити їх більш детально. Пропонуємо почати із виявлення можливості підвищення коефіцієнту оновлення активної частини основних засобів.

Якщо проаналізувати вартість введених основних засобів у розрізі активної частини матимемо динаміку до зростання. Звіт про управління підприємства у 2022 р. описує можливі напрямки модернізації виробничих потужностей. Тому пропонуємо скористатися метод екстраполяції та побудувати лінію тренду за вартістю введених основних засобів у розрізі активної частини основних засобів.

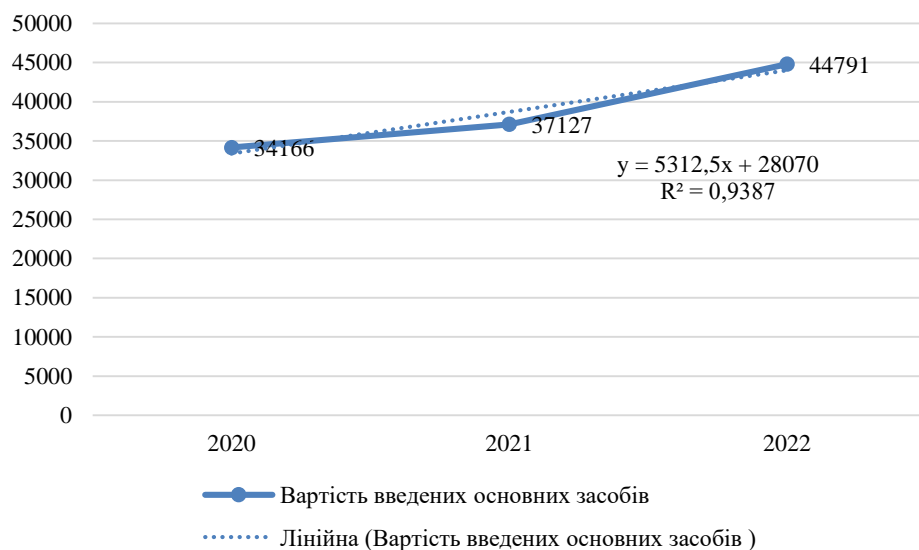

Рисунок 3.5 – Лінія тренду вартості введених основних засобів (активної частини) ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

На рисунку 3.5 наведено побудовану лінію тренду вартості оновлених основних засобів по ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». Наведено також лінійне рівняння, що дозволяє визначити прогнозне значення витрат на оновлення активної

частини основних засобів у наступному році. Справедливість розробленого рівняння підтверджується коефіцієнтом детермінації у розмірі 0,9384 част.од.

Отже пропонуємо скористатися розробленим рівнянням та визначити планові обсяги вартості активної частини основних засобів на три наступні роки. При розрахунку враховано періоди з урахуванням попередніх років.

На основі рівняння, що наведено на рисунку 3.5 було визначено планові значення витрат на оновлення активної частини основних засобів. Встановлено, що у періоді 4, вартість останніх становитиме 49320 тис. грн (що на 10,1% більше ніж у 2022 р.) Наступний період також показує зростання окреслених витрат до 54632,5 тис. грн або на 10,7% відносно попереднього періоду. Останній плановий рік показує зростання до 59945 тис. грн або на 9,72% відносно п'ятого умовного періоду.

З метою планування значення коефіцієнту оновлення активної частини основних засобів запропоновано побудувати рівняння кореляційно-регресивної залежності між вартістю введених основних засобів (активної частини) та коефіцієнтом їх оновлення. І таке рівняння було побудовано (формула 3.8).

$$K_{OH} OЗакт = 0,1133 + BB \times 0,000000992 \quad (3.8)$$

де BB – вартість введених основних засобів (активної частини), тис. грн.

Рисунок 3.6 – Планові вартість введених основних засобів (активної частини) та коефіцієнту оновлення на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Використовуючи формулу 3.8 було виконано розрахунок планових значень коефіцієнту оновлення основних засобів (активної частини). Результати розрахунку зображено на рисунку 3.6.

Отже на рисунку 3.6 наведено результати спланованого значення коефіцієнту оновлення активної частини основних засобів. У першому плановому періоді останній становить 0,1623 част.од, що на 2,05% більше ніж у 2022 р. Результати планування у другому періоді показали резерв зростання коефіцієнту до 0,1673 част.од, тобто на 3,24% відносно попереднього періоду. Останній плановий період показав приріст коефіцієнту оновлення активної частини основних засобів до 0,1728 част.од тобто на 3,14%.

Наступним кроком маємо можливість скористатись формулою 3.6 та визначити планове значення фондівдачі активної частини основних засобів.

$$\Phi_{\text{акт}}(\text{плановий рік 1}) = -1,0107 + 18,771 \times 0,1623;$$

$$\Phi_{\text{акт}}(\text{плановий рік 1}) = 2,035$$

$$\Phi_{\text{акт}}(\text{плановий рік 2}) = -1,0107 + 18,771 \times 0,1675;$$

$$\Phi_{\text{акт}}(\text{плановий рік 2}) = 2,133$$

$$\Phi_{\text{акт}}(\text{плановий рік 3}) = -1,0107 + 18,771 \times 0,1728;$$

$$\Phi_{\text{акт}}(\text{плановий рік 3}) = 2,239$$

Таким чином маємо планове значення коефіцієнту фондівдачі активної частини основних засобів. А саму у плановому році 1, коефіцієнт фондівдачі активної частини основних засобів становить 2,035 част.од, що на 0,0997 част. од більше за аналогічний показник у 2022 р. У другому плановому році маємо зростання аналізованого показника до 2,133 част.од, у плановому році 3 значення фондівдачі активної частини основних засобів досягає 2,239 част.од. Отже маємо зростання аналізованого показника за умови підвищення коефіцієнту оновлення основних засобів.

Наступним кроком розглянемо можливості зменшення витрат на 1 грн товарної продукції, що дозволить збільшити показник рентабельності продукції. У

цьому випадку мова йде про управління собівартістю реалізованої продукції на обсягом реалізації продукції. Якщо повернутися до інформації таблиці 2.1, можна відмітити що темп зростання собівартості вищий за темп росту чистого доходу від реалізації продукції. Тому пропонуємо зупинитися саме на окресленні шляхів зниження собівартості.

У таблиці 2.2 наведено структуру собівартості реалізованої продукції. Більша частина витрат припадає на матеріальні витрати, які залежать від вартості сировини. Разом з тим структура містить статтю «Собівартість іншої продукції», яку пропонуємо оптимізувати.

До складу ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» входить крім вище наведених підприємств наступні компанії:

ТОВ «Секюріті Комплаєнс Сервісес», компанія займається діяльністю пов'язаною з стягуванням боргів та охороною. За результати роботи у 2022 р. підприємство отримало збиток у розмірі 59919 тис. грн. при собівартості надання послуг 56492 тис. грн.;

ТОВ «Торговий дім Агрола», яке займається реалізацією продукції і по суті є логістичною компанією у складі концерну.

З метою зниження статті «Собівартість іншої продукції», яка у 2022 р. становила 133298 тис. грн пропонуємо переглянути витрати на надання послуг компанії ТОВ «Секюріті Комплаєнс Сервісес». Зважаючи на те, що у 2023 р. компанія знаходиться у стані припинення діяльності [27] пропонуємо знизити окреслену статтю витрат на суму 56492 тис. грн.

«Собівартість іншої продукції» на плановий рік становитиме:

$$133298 \text{ тис. грн.} - 56492 \text{ тис. грн.} = 76806 \text{ тис. грн}$$

Також зазначимо, що у подальші роки інфляційні процеси призведуть до зростання собівартості продукції у напрямку: сировини та матеріалів, комунальних послуг тощо. Тому пропонуємо визначити зміну статей собівартості продукції декількома варіантами:

за умови врахування рівня інфляції на рівні 105,1% за статтями «матеріальні витрати», «комунальні послуги», «інші витрати»;

визначати планову заробітну плату на базі рівняння кореляційно-регресивної залежності між середньомісячною заробітною платою та «Заробітна плата та пов'язані витрати». Розроблене рівняння має вигляд:

$$\text{ЗППВ} = 17136,17 + 17864,34 \times \text{СЗП} \quad (3.9)$$

де ЗППВ - заробітна плата та пов'язані витрати, тис. грн.

СЗП – середньомісячна заробітна плата, тис. грн.

При визначенні планового значення заробітної плати та пов'язаних витрат було розраховано планову середньомісячну заробітну плату за умови досягнення її середнього обсягу за регіоном. Тому у плановому році 1, зростання складає 10% відносно 2022 р., у наступному році – 7% відносно попереднього та у плановому році 3 – 9%.

розрахунок планового значення «собівартість іншої продукції» було використано наступний підхід: у першому плановому році враховано зниження даної статі на 56492 тис. грн. Протягом наступних років маємо зростання розрахованої «собівартість іншої продукції» у першому плановому році на рівень інфляції;

плановий обсяг амортизаційних відрахувань визначається на базі розробленого рівняння кореляційно-регресивної залежності між сумою амортизації та коефіцієнтом фондівдачі активної частини основних засобів (формула 3.10)

$$A = 7468,56 + 7654,21 \times \Phi_{\text{акт}} \quad (3.10)$$

де А – сума амортизації, як складової собівартості реалізованої продукції

Справедливість розробленого рівняння підтверджується коефіцієнтом детермінації на рівні 0,9582 част.од

Отже узагальнюючи вище наведене пропонуємо розрахувати загальний обсяг собівартості реалізованої продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» на три наступні роки.

Таблиця 3.6 – Планові показник собівартості реалізованої продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Показники	2022 р.	Плановий рік 1	Плановий рік 2	Плановий рік 3
Матеріальні витрати, тис. грн	602394	633116,094	665405,0148	699340,6705
Заробітна плата та пов'язані витрати, тис. грн.	205874	226071,7079	240697,1955	260817,6878
Собівартість іншої продукції, тис. грн.	133298	76806	80723,106	84839,98441
Комунальні послуги, тис. грн	140239	147391,189	154908,1396	162808,4548
Амортизація, тис. грн	22456	23044,89424	23795,00725	24606,35396
Інше , тис. грн.	21813	22925,463	24094,66161	25323,48936
Собівартість реалізованої продукції тис. грн	1126074	1129355,348	1189623,125	1257736,641
Індекс розростання собівартості , част од	1,113	1,003	1,053	1,057

Відповідно до інформації, що наведена у таблиці 3.6 маємо планові показник собівартості реалізованої продукції. У розрізі статей витрат передбачено зростання витрат на матеріальні ресурси у плановому році 1 до 633116,094 тис. грн, плановому році 2 до 665405,0148 тис. грн і у плановому році 3 до 699340,67 тис.грн.

Обсяг заробітної плати та пов'язаних витрат розрахований на основні формули 3.10 і у плановому періоді 1 складає 226071,71 тис. грн, що на 9,8% більше ніж у 2022 р. Плановий період 2 показав зростання окреслених витрат на 6,4% відносно планового року 1, і останній плановий період приніс приріст на 8,3% та окреслена стаття витрат досягла значення о 260817,68 тис. грн. Величина комунальних платежів також спланована за умови рівня щорічної інфляції о 105,1%.

Загалом треба зазначити, що наведені пропозиції дозволяють знизити темп росту собівартості реалізованої продукції. Наведену тезу можна обґрунтувати розрахунком планового рівня собівартості реалізованої продукції за методом

апроксимації. Для цього було побудовано лінію тренду зміни собівартості реалізованої продукції для ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».

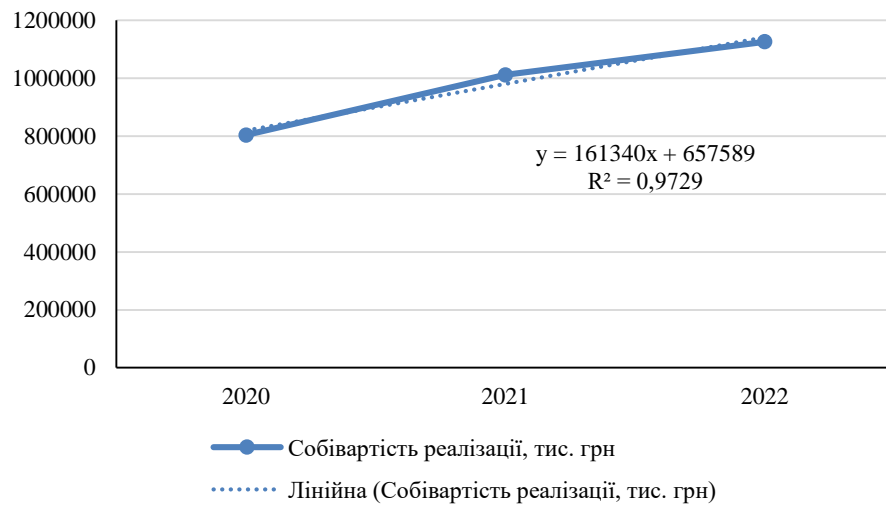

Рисунок 3.7 – Лінія тренду собівартості реалізованої продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».

Розроблене рівняння лінії тренду собівартості реалізованої продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» надає можливість визначити планові значення собівартості на три планові періоди. Результати розрахунку представлено на рисунку 3.8. Отже за умови розрахунку собівартості на базі лінії тренду маємо зростання останньої відносно 2022 р. на 15,7% у плановому періоді 1. Наступні два планові періоди також визначають зростання собівартості реалізованої продукції на 12,3% та 11,01% відповідно.

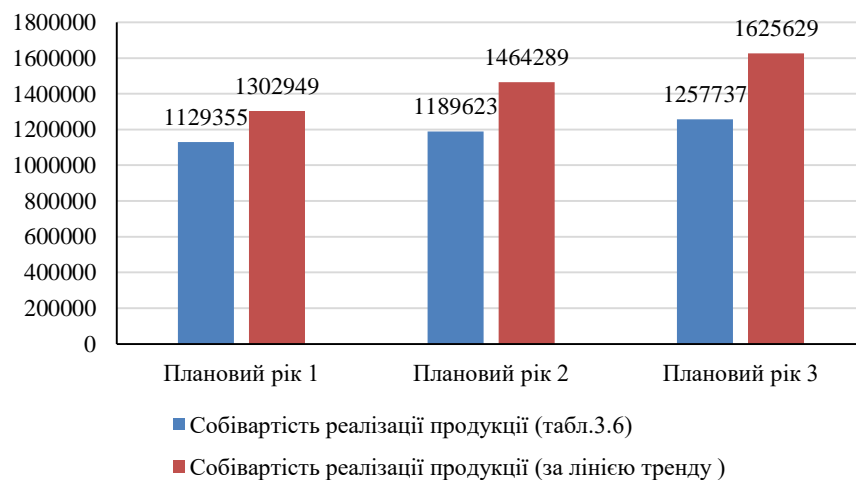

Рисунок 3.8 – Планові значення собівартості реалізованої продукції ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Таким чином бачимо, що запропоновані значення призведуть до скорочення темпів зростання собівартості реалізованої продукції. Наступним кроком перейдемо до планування величини витрат на 1 грн товарної продукції, що дозволить визначити планову рентабельності продукції (формула 3.6).

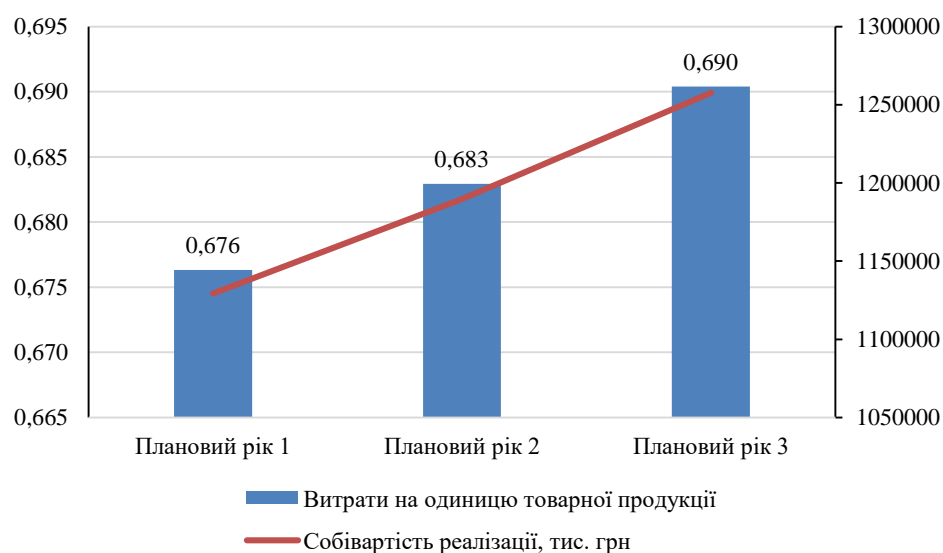
Для планування витрат на 1 грн товарної продукції маючи планові значення собівартості реалізації (таблиця 3.6) розробимо формулу кореляційно-регресивної залежності. Розроблена кореляційна модель має вигляд:

$$V_T = 0,000000109 \times \text{СРП} + 0,5526 \quad (3.11)$$

де СРП – собівартість реалізованої продукції, тис. грн

V_T – витрати на 1 грн товарної продукції

На базі розробленої формули визначено планові показник витрат на 1 грн товарної продукції на три наступних роки. На рисунку 3.9 наведено планові значення витрат на 1 грн товарної продукції. При розрахунку було використано обсяг планової собівартості, що була визначена у таблиці 3.6

Таблиця 3.9 – Планові витрати на 1 грн товарної продукції
ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Отже маємо значення витрат на 1 грн товарної продукції у плановому році 1 – 0,676 част.од, у плановому році 2 – 0,683 част.од та у плановому році 3 – 0,69 част.од. Тобто приріст на рік становить не більше 1%.

Наступним кроком пропонуємо узагальнити проведені вище розрахунки у одну аналітичну таблицю та розрахувати коефіцієнт фондорентабельності за формулою 3.1

Таблиця 3.7 – Планові значення показника фондорентабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Показник	2020 р.	Планови й рік 1	Планови й рік 2	Планови й рік 3	Абсолютне відхилення		
					Планови й рік 1 - 2022 р.	Планови й рік 2 - Планови й рік 1	Планови й рік 3 - Планови й рік 2
Собівартість реалізації продукції, тис. грн	1126074	1129355,3	1189623,1	1257736,6	3281,3481	60267,77	68113,516
Витрати на одиницю товарної продукції, грн на грн	0,6616	0,676	0,683	0,690	0,0147	0,0066	0,0075
Коефіцієнт оновлення активної частити ОЗ	0,1590	0,162	0,168	0,173	0,0033	0,0053	0,0053
Фондовіддача активної частини ОЗ	1,9353	2,035	2,133	2,239	0,0997	0,0980	0,1060
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,5115	0,48	0,46	0,45	-0,0328	-0,0152	-0,0172
Питома вага активної частини основних засобів	0,5659	0,59	0,599	0,6	0,0241	0,0090	0,0010
Фондорентабельність (рисунок 1.4)	0,5602	0,57	0,59	0,60	0,0146	0,0174	0,0074

Отже відповідно до інформації з таблиці 1.4 маємо розраховане значення показника фондорентабельності на планові періоди. У плановому році 1,

коефіцієнт фондорентабельності склав 0,57 част.од, що на 0,0146 част.од більше ніж у 2022 р. Такого зростання було досягнуто за рахунок підвищення фондівіддача активної частини основних засобів на 0,0997 част.од. У наступному періоді маємо також зростання фондорентабельності на 0,0174 част.од та досягнення її значення 0,59 част.од. Зростання також є наслідок підвищення фондівіддачі. У останньому плановому році маємо також підвищення фондорентабельності до 0,6 част.од або на 0,0074 част. од. відносно попередньо періоду.

Таким чином можна зробити висновок, що запропоновано заходи є ефективними та сприяли підвищенню показника фондорентебельності, яка була розраховано з використанням формули 3.1.

Наступним кроком виконаємо планування показника фондорентабельності, що визначається за формулою 1.9, тобто на основі обсягу прибутковості підприємства.

Таблиця 3.8 – Планові значення коефіцієнту фондорентабельності при розрахунку по формулі 1.9

Показник	2020 р.	Плановий рік 1	Плановий рік 2	Плановий рік 3	Кореляційно-регресивні моделі для планування
ЕВІТДА	122949	238453,3582	241870,541	245732,75	$ЕВІТДА=174418,91+0,0567 \times СРП$
ЕВІТ	84267	78070,92487	78914,6737	79868,26	$ЕВІТ=62259,95+0,014 \times СРП$
ЕВТ	26394	112653,6629	115052,320	117763,23	$ЕВТ=67705,32+0,0398 \times СРП$
ЧФР	21097	15563,65284	10862,7662	5549,912	$ЧФР=103653,327-0,0778 \times СРП$
Озсер	497747,5	578517,8524	675443,182	792166,3	
Фондорентабельність (формула 1.9)	0,1279	0,1922	0,1653	0,1417	-

Відповідно до таблиці 3.8 було отримано планові значення коефіцієнтів фондоренатабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». Отже за умови зниження темпів росту собівартості реалізованої продукції було отримано планові значення показників ЕВІДА, ЕВІТ, ЕВІТ та ЧФР. Окреслені показники розраховано з

використанням кореляційно-регресивних моделей (таблиця 3.8). Планові значення показників фондорентабельності у плановому періоді 1 – 0,1922 част.од, у 2-му – 0,1653 част од та у 3-му – 0,1417 част.од.

На останньому етапі пропонуємо визначити інтегральний рівень коефіцієнту фондорентабельності із використанням формули 1.13. При розрахунку визначено, що фондорентабельність розраховано на базі прибутковості та фондовіддачі активної частини основних засобів має рівноправні значення для інтегрального показника.

Результати розрахунку інтегрального показника фондорентабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» заведено на рисунку 3.10. Отже на рисунку 3.10 наведено планові значення інтегрального показника фондорентабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

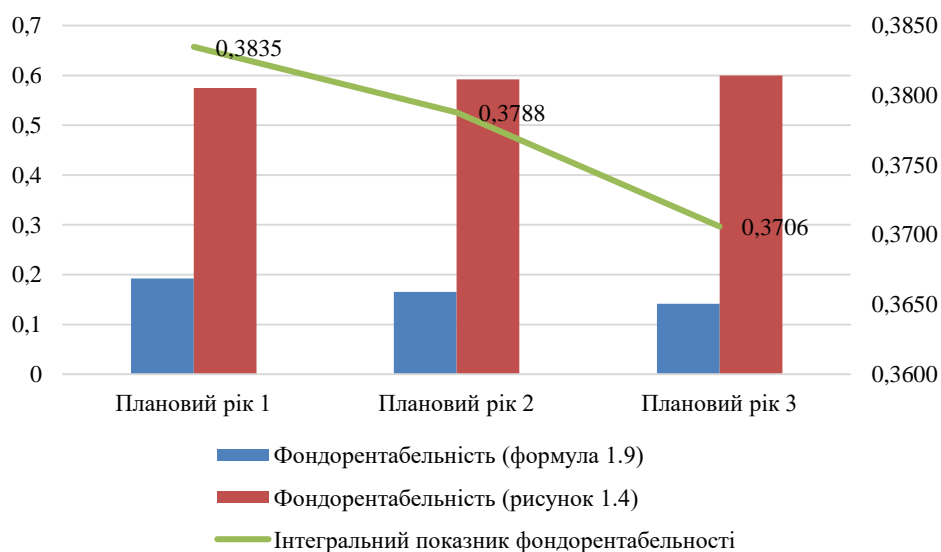

Рисунок 3.10 - Інтегральний показник фондорентабельності на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»

Встановлено, що у першому плановому періоді інтегральний показник фондорентабельності становить 0,3835 част.од. Наступні планові періоди показують поступове його зниження. Така ситуація обумовлена зниженням планового значення показників прибутковості (таблиця 3.8). Тому можна зробити

висновок, що запропоновані заходи призведуть до підвищення фондорентабельності у перший плановий період. Для успішної роботи далі необхідно розробити стратегію управління основними засобами, що дозволить швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. .

ВИСНОВКИ

Основні засоби, це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких становить більше одного року або одного оборотного періоду.

Показник фондорентабельності, є критерієм оцінювання ефективності використання основних засобів.

Фондорентабельність - це ефективність використання власних або залучених коштів підприємства для генерації прибутку. Цей показник вимірює, який прибуток отримує підприємство від кожного одиниці капіталу, вкладеного в виробництво або інші операції. Чим вище рівень фондорентабельності, тим ефективніше підприємство використовує свій капітал для забезпечення прибутку.

У роботі розроблено алгоритм оцінювання фондореательності.. Останній передбачає 7 етапів, що розкриті на рисунку. Запропоновано виконувати аналіз фондорентабельності за умови використання інтегрального показника.

Остання містить у своєму складі показник фондорентабельності рентабельності основних засобів, що визначаються на основні наступних показників прибутковості підприємства: ЕВІТДА – сума прибутку підприємства до вирахування витрат за відсотками по кредити, сплати податків та вирахування амортизаційних відрахувань; ЕВІТ - прибуток до вирахування витрат за відсотками та сплати податків; ЕВТ – сума чистого фінансового результату до оподаткування; ЧФР – сума чистого фінансового результату після сплати податків

Показник фондорентабельності розрахований виходячи з активної частини основних засобів підприємства. Мова йде про добуток показників: фондівіддачі активної частини основних засобів; питомої ваги реалізованої продукції у загальному обсязі виробництва; коефіцієнт рентабельності продукції.

Запропоновану методику використано на прикладі ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». За наведеним підприємством розраховано показники техніко-економічного стану. Підводячи підсумок проведеного аналізу показників техніко-економічного стану ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» маємо скорочення ефективності роботи у 2021 р. відносно 2020 р. Аналізуючи результати роботи у 2022 р. зазначимо зростання прибутковості та показників ефективності використання наявних ресурсів.

Проаналізовано показники ефективності використання основних засобів та розраховано інтегральний показник фондорентабельності. Виходячи з інформації, що наведена у маємо зростання показника фондоддачі з 2,943 част.од до 3,42 част.од (тобто на 0,477 част.од). Останнє обумовлено зростанням вартості основних засобів 7,09% та чистого доходу від реалізації на 34,04%. Щодо показника фондомісткості зазначимо зниження останнього на 0,047 част.од, що є закономірним. Кажучи про показник фондоозброєності, останній зростає за рахунок підвищення вартості основних засобів та зниження чисельності працівників підприємства. Отже маємо позитивну динаміку, щодо ефективності використання основних засобів.

Наведено результати розрахунку показника фондорентабельності різними підходами. За умови використання підходу, що заснований на прибутковості маємо, що фондорентабельність у 2020 р. становила 0,1706 част. од. і наступні роки знижується до 0,1279 у 2022 р. Така ситуація відображає тенденцію у зміні прибутковості діяльності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ». За умови використання показника фондоддачі активної частини основних засобів має значення фондорентабельності у 2020 р. 0,47 част.од, у 2021 р. 0,4365 част.од і у 2022 р. 0,56 част.од.

Інтегральний показник фондорентабельності ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» у 2020 р. складає 0,3221 част.од. У наступному періоді прослідковується зниження аналізованого коефіцієнту до 0,2737 част.од. На кінець 2022 р. маємо зростання інтегрального показника фондорентабельності до 0,3441 част.од.

Використавши методи факторного та кореляційно-регресивного аналізу знайдено резерви підвищення показника фондорентабельності

Підводячи підсумок проведеного факторного та кореляційно-регресивного аналізу можна зробити висновок, що на зростання фондорентабельності впливає:

- підвищення суми інвестицій у оновлення основних засобів, а саме їх активної частини на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»;
- зниження коефіцієнту витрат на 1 грн товарної продукції на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»;
- зростання чистого доходу від реалізації та інших доходів підприємства на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» ;
- зниження операційних витрат підприємства, зокрема витрат на збут на ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ».

Виходячи з вище наведеного, розробку пропозиції щодо підвищення фондорентабельності пропонуємо почати з планування коефіцієнту оновлення основних засобів методом екстраполяції (побудова лінії тренду). Для цього побудовано рівняння лінії тренду вартості введених основних засобів та виконано планування їх вартості на майбутні три роки. Запропоновано знизити собівартість реалізованої продукції. Аналіз структури собівартості показав, що структура містить статтю «Собівартість іншої продукції», яку пропонуємо оптимізувати.

До складу ПАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ» входить наступні компанії:

ТОВ «Секюріті Комплаєнс Сервісес», компанія займається діяльністю пов'язаною з стягуванням боргів та охороною. За результати роботи у 2022 р. підприємство отримало збиток у розмірі 59919 тис. грн. при собівартості надання послуг 56492 тис. грн.;

ТОВ «Торговий дім Агрола», яке займається реалізацією продукції і по суті є логістичною компанією у складі концерну.

З метою зниження статті «Собівартість іншої продукції», яка у 2022 р. становила 133298 тис. грн пропонуємо переглянути витрати на надання послуг компанії ТОВ «Секюріті Комплаєнс Сервісес». Зважаючи на те, що у 2023 р.

компанія знаходиться у стані припинення діяльності [27] пропонуємо знизити окреслену статтю витрат на суму 56492 тис. грн.

Таким чином має можливість знизити собівартість продукції та виконати планування останньої на три наступні роки

Визначено вплив зниження собівартості продукції на інші показники ефективності діяльності. Розраховано інтегральний показник фондорентабельності.

Встановлено, що у першому плановому періоді інтегральний показник фондорентабельності становить 0,3835 част.од. Наступні планові періоди показують поступове його зниження. Така ситуація обумовлена зниженням планового значення показників прибутковості. Тому можна зробити висновок, що запропоновані заходи призведуть до підвищення фондорентабельності у перший плановий період. Для успішної роботи далі необхідно розробити стратегію управління основними засобами, що дозволить швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агрес О.Г. Основні засоби сільськогосподарських підприємств: стан, класифікація та вартісне оцінювання Держава та регіони: науково-виробничий журнал. Серія: Економіка та підприємництво. 2009. № 6 С. 5–9.
2. Анісімова М., Загорецька О. Розширення методів відтворення основних засобів на підприємстві. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 6 (156). С. 190–196.
3. Власюк Т.М., Юзюк І. І. Основні засоби: організаційно-методичні аспекти формування облікової політики підприємства. *Проблеми економіки організацій та управління підприємствами Вісник КНУТД*. 2014. № 2, С. 197–206.
4. Гордієнко Н.І., Харламова О. В., Карпенко И. Ю. Аудит, методика і організація: Навчальний посібник у 2 частинах. Частина 1. Харків: ХНАМГ, 2015. 163 с
5. Гаврись М.О. Класифікація основних засобів підприємств України після ухвалення Податкового кодексу. *Економіка. Підприємництво. Менеджмент: зб. наук. праць*. 2012. № 24(1) С. 172–179.
6. Гарна С.О., Гончар В. О. Проблеми обліку основних засобів та шляхи їх вирішення. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer37/344.pdf> (Дата звернення 15.04.2024).
7. Гільорме Т.В., Данилова В.Є. Методичні аспекти організації обліку основних засобів на промисловому підприємстві. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 18. С. 515–520.
8. Гнатенко Є.П. Алгоритм аналізу основних виробничих засобів на підприємстві. *Економічний аналіз*. 2016. Том 26. № 1. С. 99-105.
9. Груб'як С.В., Коробов М. Я. Аналіз фінансово-економічного стану промислового підприємства. Тернопіль, 2015.

10. Зінкевич О.В., Лазаришина І.Д. Організація і методика обліку та аналізу основних засобів в управлінні реальними інвестиціями: монографія. Рівне: НУВГП, 2017. 208 с
11. Єпіфанова І.Ю. Аналіз відтворення і використання основних засобів підприємств Вінниччини. *Економічний простір*. 2012. № 58. С. 172–177
12. Івченко Л.В., Береговенко Т. Ю. Вплив методів нарахування амортизації на фінансовий результат підприємства. *Науковий вісник Херсонський державного університету. Економічні науки*. 2015 р. Випуск 15. Частина 1. С. 141-145.
13. Кандиба К.О. Аналіз ефективності використання основних засобів. *Управління розвитком*. 2014. № 3(166). С. 12-14.
14. Ковалевська А. В., Асєєв С. І. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2012. № 3. URL:<https://www.business-inform.net/annotated> (Дата звернення 15.04.2024).
15. Кучірка М. Поняття, форми і види відтворення основних засобів. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2011. № 28. С. 216–221.
16. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. Вип. 7. С. 20–27.
17. Мельничук І. В. Мужевич Н. В. Облік фінансового забезпечення відтворення основних засобів будівельних підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2019. – № 1. – С. 123-130, URL : http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/27888/2/ГЕВ_2018v55n2_Melnuchyk_I-Accounting_of_financial_129-139.pdf (Дата звернення 15.04.2024).
18. Паламарчук Т.М. Фінансовий аналіз: сутність та проблеми застосування. *Вісник ЖНАЕУ*. 2016. №.2 с.15-26
19. Панасюк В. М. Інформатизація та цифровізація: тенденція та напрями розвитку в Україні. *Науковий журнал «Інтелект ХХІ»*, 2020. Випуск 1. С. 110-126
20. Петрицька О.С. Напрями розвитку економічного аналізу в сучасних умовах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012, С.131-135. URL:

<http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/eco-4-2012/131-136.pdf> (Дата звернення 15.04.2024).

21. Пиріжок Є.С., Кулікова Н. Т. Поняття «основні засоби» та канали їх вибуття на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*: міжнар. зб. наук. праць. 2011. № 2 (20). С. 397–405

22. Півторак А. Напрями підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. URL: <http://www.srw.kspu.edu/?p=630> (Дата звернення 15.04.2024).

23. Ползова В.М. Сучасні підходи до оцінки фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010, №5. Т. 2. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/2835> . (Дата звернення 15.05.2024).

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (Дата звернення 15.05.2024).

25. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підруч. для ВНЗ. Рекомендовано МОНУ. Тернопіль, 2018. 456 с.

26. Сокольська Р.Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб./В.Д. Зелікман, Т.В. Акімова, Р.Д. Сокольська. Дніпро: 2015.

27. Стельмах Х.П. Класифікація основних засобів підприємств. Поняття «основні засоби» та канали їх вибуття на підприємстві. *Науковий вісник НЛТУ України*: зб. наук.-техн. праць. 2010. № 20.14 С. 263–268

28. Черешнюк О. М. Панасюк В. М. Problems of informational support of valuation activity. Theoretical and practical aspects of the development of the European Research Area: monograph. Latvia : “Baltija Publishing”, 2020. P. 159-171

29. Щирська О.В. Поняття «основні засоби» та канали їх вибуття на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*: міжн. збірник наук. праць. 2011. № 3 (21) Ч. 1. С. 410–417.

30. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL <http://www.ukrstat.gov.ua>. (Дата звернення 15.05.2024).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

7. Основні засоби

Зміни у залишковій вартості основних засобів протягом 2022 та 2021 років були такими:

	Земля	Будівлі	Машини	Офісне обладнання	Транспортні засоби	Незавершені капітальні інвестиції	Всього
Собівартість / переоцінена вартість							
На 31 грудня 2020	55 598	318 548	227 174	24 606	46 118	9 177	681 221
Приріст крім як у результаті об'єднання бізнесу	-	18 454	34 166	3 205	53 616	6 574	116 015
Вибуття	-	(5 817)	(6 468)	(3 673)	(6 218)	(135)	(22 311)
Амортизація	-	(580)	(1 926)	-	-	-	(2 506)
Збільшення (зменшення) через інші зміни	-	(105)	1 680	10	-	149	1 734
На 31 грудня 2021	55 598	330 500	254 626	24 148	93 516	15 765	774 153
Приріст крім як у результаті об'єднання бізнесу	-	23 740	37 127	2 769	3 368	1 107	68 111
Вибуття	-	(7 051)	(8 572)	(740)	(1 216)	(13)	(17 592)
Амортизація	-	(4 325)	(1 498)	-	-	-	(5 823)
Збільшення (зменшення) через інші зміни	-	(1 830)	963	-	-	331	(536)
Збиток від зменшення корисності, визнаний у прибутку чи збитку, основні засоби	-	-	(943)	-	-	-	(943)
На 31 грудня 2022	55 598	341 034	281 703	26 177	95 668	17 190	817 370

33

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

	Земля	Будівлі	Машини	Офісне обладнання	Транспортні засоби	Незавершені капітальні інвестиції	Всього
Накопичена амортизація та знецінення							
На 31 грудня 2020	-	(3 714)	(177 039)	(14 914)	(42 834)	(1 453)	(239 954)
Амортизація	-	(15 139)	(19 018)	(4 281)	(6 453)	-	(44 891)
Вибуття	-	4 195	4 900	3 664	5 769	-	18 528
Сторнування збитку від зменшення корисності, визнаного у прибутку чи збитку	-	-	-	-	-	26	26
Збільшення (зменшення) через інші зміни	-	580	1 935	(10)	-	-	2 505
На 31 грудня 2021	-	(14 078)	(189 222)	(15 541)	(43 518)	(1 427)	(263 786)
Амортизація	-	(16 099)	(23 178)	(3 656)	(12 298)	-	(55 231)
Вибуття	-	1 860	6 753	739	1 216	-	10 568
Сторнування збитку від зменшення корисності, визнаного у прибутку чи збитку	-	-	-	-	-	62	62
Збиток від зменшення корисності, визнаний у прибутку чи збитку	-	-	486	-	-	-	486
Збільшення (зменшення) через інші зміни	-	4 105	1 717	-	-	-	5 822
На 31 грудня 2022	-	(24 212)	(203 444)	(18 458)	(54 600)	(1 365)	(302 079)
Залишкова вартість							
На 31 грудня 2020	55 598	314 834	50 135	9 692	3 284	7 724	441 267
На 31 грудня 2021	55 598	316 422	65 404	8 607	49 998	14 338	510 367
На 31 грудня 2022	55 598	316 822	78 259	7 719	41 068	15 825	515 291

У складі основних засобів відображено об'єкти, якими Група володіє на умовах оренди, а також за якими визнано активи з права користування згідно з МСФЗ 16. Інформація щодо балансової вартості та руху таких об'єктів за звітні періоди відображена у Примітці 14.

Станом на 31 грудня 2022 року залишкова вартість основних засобів на консервації становила 21 448 тис. грн (31.12.2021: 29 712 тис. грн.)

Станом на 31 грудня 2022 року собівартість основних засобів, які є повністю амортизованими, становила 192 434 тис. грн (31.12.2021: 179 289 тис. грн.)

Залишкова вартість основних засобів, які передані в заставу, наведена у Примітці 14.

ДОДАТОК Б

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

Компанія: **Приватне акціонерне товариство "Концерн Хлібпром"**
 Територія: ЛЬВІВСЬКА
 Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності: Виробництво хліба та хлібобулочних виробів;
 виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок
 нетривалого зберігання
 Середня кількість працівників: 2 792
 Адреса: вулиця Хлібна, буд 2, м. Львів, Львівська обл., 79035
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові
 результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в
 гривнях з копійками)
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік місяць число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ	
2023 01 01	
05511001	
UA46060250010015970	
230	
10.71	

V

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31 грудня 2022 року

Форма № 1-к

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	2 430	3 040
первісна вартість	1001	12 520	12 204
накопичена амортизація	1002	(10 090)	9 164
Незавершені капітальні інвестиції	1005	14 394	15 830
Основні засоби:	1010	496 029	499 466
первісна вартість	1011	758 388	800 180
знос	1012	(262 359)	300 714
Інвестиційна нерухомість	1015	1 088	859
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	1 088	859
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл при консолідації	1050	61 647	61 647
Інші оборотні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	575 588	580 842
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	129 808	202 126
Виробничі запаси	1101	94 552	112 964
Незавершене виробництво	1102	1 207	12 150
Готова продукція	1103	23 367	37 639
Товари	1104	10 682	39 373
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	118 418	78 339
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5 893	15 167
з бюджетом	1135	43	53
у тому числі з податку на прибуток	1136	29	29
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8 510	900
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	9 559	35 467
Готівка	1166	190	110
Рахунки в банках	1167	9 369	35 357
Витрати майбутніх періодів	1170	1 170	1 932
Інші оборотні активи	1190	1 396	5 165
Усього за розділом II	1195	274 797	339 149
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
БАЛАНС	1300	850 385	919 991

продов. додатку Б

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	163 546	163 546
Капітал у доцінках	1405	218 549	216 553
Додатковий капітал	1410	11 921	11 921
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	92 664	69 571
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Неконтрольована частка	1490	-	-
Усього за розділом I	1495	301 352	322 449
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	14 402	19 699
Довгострокові кредити банків	1510	57 496	12 405
Інші довгострокові зобов'язання	1515	195 007	238 102
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	266 905	270 206
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	8 309	63 496
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	37 057	54 600
товари, роботи, послуги	1615	162 759	117 949
розрахунками з бюджетом	1620	9 818	11 096
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	3 186	3 811
розрахунками з оплати праці	1630	13 695	16 013
одержаними авансами	1635	-	-
розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточні забезпечення	1660	30 376	34 091
Доходи майбутніх періодів	1665	11 908	20 116
Інші поточні зобов'язання	1690	5 020	6 164
Усього за розділом III	1695	282 128	327 336
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	850 385	919 991

Керівник

Головний бухгалтер

Аверченко Владислав Анатолійович

Гоянюк Ірина Богданівна

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік

Форма № 2-к

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 702 061	1 474 880
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 126 074)	(1 011 340)
Валовий: прибуток	2090	575 987	463 540
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	6 972	5 472
Адміністративні витрати	2130	(167 170)	(149 198)
Витрати на збут	2150	(295 891)	(271 273)
Інші операційні витрати	2180	(15 991)	(8 996)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	103 907	39 545
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	12 635	2 412
Інші доходи	2240	-	8 352
Фінансові витрати	2250	(38 682)	(28 320)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(51 466)	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	26 394	21 989
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(5 297)	(4 931)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	21 097	17 058
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	21 097	17 058
Чистий прибуток (збиток), що належить: Власникам материнської компанії	2470	21 097	17 058
Неконтрольованій частці	2475	-	-
Сукупний дохід, що належить: Власникам материнської компанії	2480	21 097	17 058
Неконтрольованій частці	2485	-	-

продов. додатку Б

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ"**III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ**

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	962 759	793 807
Витрати на оплату праці	2505	356 229	323 020
Відрахування на соціальні заходи	2510	77 369	70 598
Амортизація	2515	57 873	47 332
Інші операційні витрати	2520	129 051	163 053
Разом	2550	1 583 282	1 397 810

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	16 354 578 054	16 354 578 054
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	16 354 578 054	16 354 578 054
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,00129	0,00104
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,00129	0,00104
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Аверченко Владислав Анатолійович

Гоянюк Ірина Богданівна